Poštnina plačana v gotovini

DELAVSKA ENOTNOST

GLASILO SINDIKATOV SLOVENIJE ● ŠT. 22 ● 3. JUNIJA 1955 ● LETO XIV ● CENA 10 DIN

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

Pomenek o uresničevanju določb tarifnih pravilnikov

NE NAVADEN KOS PAPIRJA

temveč zakon delovnega kolektiva

S sprejetjem tarifnih pravilnikov in pravilnikov o normah smo dobili pravne osnove za praktično uveljavljanje sedaj uzakonjenih načel tarifne politike. Zvezni izvršni svet je že predpisal, kakšne podatke bodo morala podjetja zbirati in jih pošiljati komisijam za plače. Ti podatki nam bodo omogočili spremljati, proučevati in analizirati letošnji plačni sistem. Razgiban razvoj gospodarstva in vsa ekonomsko-politična stremljenja zahtevajo, da aktivno spremljamo tarifno politiko. Nikakor ne smemo dopustiti, da bi na tem področju usahnila razgibana delavnost, ki se je razvila, ko smo izdelovali načrte tarifnih pravilnikov, obravnavali predloge, pojasnjevali načela in predpise, se borili s kvarnimi mnenji, dvomi in škodljivimi težnjami.

S takšno vsestransko dejavnostjo moramo nadaljevati, ker nas na to že opozarjajo nekateri pojavi. Še vedno bo potrebno pojasnjevati načela in predpise, ker posameznikom stvari še niso povsem jasne. Pojavljajo pa se že tudi nekatera zmotna mnenja. Če bi se ta mnenja uveljavila v praksi, in ponekod jih že skušajo uveljaviti, bi utegnila povzročiti težave, marsikje bi kršili zakonitost, nekaterim pa bi omogočila celo zlorabe. Eno od takih zmotnih mnenj je trditev, da je še vedno v veljavi plačni sklad v dosedanjem smislu in da je od tega odvisna delavčeva plača. Nekateri (predvsem v računovodstvih) še vedno menijo, da sestavljajo sredstva, ki jih bo podjetje dvignilo za plače plačni sklad, ki ga bodo potem razdelili med delavce v obliki plač, del teh sredstev pa da bodo lahko uporabili za kritje drugih potreb, kot za razne dodatke, reprezentančne fonde, izlete itd. Takšna mnenja niso samo zmotna, temveč so lahko celo zelo škodljiva Delavec ima za opravljeno delo pravico do plače v znesku, kot mu pripada za doseženi delovni učinek, oziroma za čas efektivnega dela, in sicer po določbah tarifnega pravilnika in pravilnika o normah. To pravico omogoča prav odprava dosedanjega plačnega sklada, kot sredstva v delitvi dohodka in oblikovanja plač. Smisel te spremembe je sprostiti interes posameznikov za dvig storilnosti s tem, da se plača obračuna po doseženem učinku, na podlagi tarifnega pravilnika, brez omejitve. Kjerkoli bi tako zmotno mišljenje o obstoju plačnega sklada uveljavili, bi to utegnilo zavreti materialno zanimanje posameznikov za večji, boljši delovni učinek, kakor ga omogoča letošnji sistem, ki ponekod že zelo ugodno vpliva na storilnost dela, na disciplino, na zanimanje za delo. Res pa je tole: gospodarske organizacije bodo dvigale odslej v banki za plačevanje potrebna denarna sredstva v višini plač, ki bodo obračunane na podlagi tarifnega pravilnika, po doseženem delovnem učinku in delovnem času, prebitem na delu. Ta sredstva smejo uporabiti izključno za izplačilo plač, ker so omenjena sredstva efektivno samo plače in ničesar drugega. Vsako trošenje teh sredstev za drugačne namene, za razne dodatke itd. je nedopustno in je kaznivo odtrgovanje zasluženih plač.

Osnovni pogoj za zatiranje takih zmotnih mišljenj, za dosledno uresničevanje plačnega sistema in za dvig storilnosti dela, ki ga letošnji plačni sistem vzpodbuja, je spoštovanje in dosledna uporaba tarifnih pravilnikov. Toda ponekod mislijo, da je tarifni pravilnik le navaden kos papirja, le formalen dokument, ki ga v praksi ne moreš vedno upoštevati. In res. Ponekod že skušajo določati višje ali nižje tarifne postavke, neglede na določila tarifnega pravilnika, skratka, samovoljno spreminjajo tarifne pravilnike. Nekateri tudi mislijo, da lahko tarifne pravilnike prikroje in spremene po svojih željah. Proti takim poizkusom in pojavom bodo morale sindikalne organizacije odločno in ostro nastopiti. Tarifni pravilnik je sporazumen akt treh enakopravnih organov, ki urejajo tarifno politiko v okraju, to je delavskega sveta, ljudskega odbora in sindikalnega sveta. Samo ti organi, in nobeden drug, ga lahko sporazumno spremenijo in dopolnijo. Organi delavske uprave v podjetjih morajo nadzirati, da bodo tarifni pravilniki dosledno uporabljeni. Za zavestno delovno disciplino, za zavestno prizadevanje, da bi bili doseženi čim boljši delovni učinki, je zelo važno, da vsakdo v kolektivu ve, po kakšnih osnovah bo obračunan njegov zaslužek, da pozna merila, ki jih uporabljajo za določanje učinka in za obračun plač, da pozna osnove za delitev plač in dobička. Red, doslednost in zakonitost v tarifni politiki, je važen pogoj za sprostitev materialne zainteresiranosti za delo, za razpoloženje v kolektivu. Spoštovanje tarifnih pravilnikov in ravnanje po njegovih odločbah pa je osnova za tak red in zakonitost.

Iz naštetih razlogov je tudi zelo važno, kako v podjetjih obračunavajo plače. Obračun plač mora dobiti vsak delavec za vsako obračunsko dobo. Sestavljen mora biti tako, da lahko delavec iz njega razbere, kakšen učinek je dosegel in po kakšnih osnovah je bil obračunan njegov zaslužek. Posebej mora biti izkazan in obračunan tisti del plače, ki jo delavec dobi iz dobička, bodisi v obliki premije, bodisi v obliki dopolnilne plače. Točen, razčlenjen obračun zaslužka namreč omogoča delavcu, da tudi sam oceni vrednost svojega dela in da preizkusi pravilnost in zakonitost prejetega zaslužka. Tak preizkus mu utrjuje zaupanje v zakonitost poslovanja gospodarske organizacije in delavec potlej tudi pravilno vrednoti tarifni pravilnik. Obračun prejemkov mu dokaže razen drugega tudi, kako je višina njegovega zaslužka res neposredno in predvsem odvisna od njegove disciplinirnosti in delovnega prizadevanja. Iz posebej izkazanega zaslužka, to je iz dobička, pa spozna, da je njegov zaslužek odvisen tudi od tega, kako organi upravljanja vodijo podjetje in kolikšna je vrednost njegovega deleža pri gospodarjenju. Obračun zaslužka torej ni gola formalnost, temveč lahko rečemo, da je to najbolj viden in resničen dokument o doslednem upoštevanju in uresničevanju načel in predpisov tarifne politike za vsak posamezen primer. Obračun je treba torej vestno sestaviti, in sicer po določbah tarifnega pravilnika, da bo lahko vsak delavec vedel, po kakšni postavki je obračunano njegovo delo. Te zahteve niso gola formalnost, temveč izvirajo iz namena- ki ga ima tarifna politika za vzpobujanje storilnosti dela, za odnos do dela.

Gospodarske organizacije morajo točno nadzorovati gibanje plač, izpolnjevanje norm, gibanje storilnosti dela, potrošnjo delovnega časa itd. Te stvari je že predpisal Zvezni izvršni svet z navodili, ko predpisuje podjetjem, kakšne podatke morajo pošiljati komisijam za plače. Brez takšne evidence si ni mogoče misliti dobrega naprednega vodenja dela in poslovanje. Lani so to opravilo marsikje zanemarili. Letos bo treba evidenco znova uvesti, ne morda samo zato, ker je predpisana temveč zaradi smotrne personalne in tarifne politike, ki jo mora voditi vsaka gospodarska organizacija. To politiko mora voditi vsako podjetje, če hoče stremeti za napredkom in gospodarskimi uspehi, ki jih doseže le ob realnih normah in večjih delovnih učinkih. Predvsem upravni odbori podjetij se bodo morali bolj, kot doslej, uveljaviti za tiste organe delavske uprave, ki bodo stalno spremljali gospodarjenje. Direktorji bi jim morali predlagati mesečne obračune proizvodnje, obračune proizvodnih stroškov, obračuna plač normiranega dela, storilnosti dela itd. Uresničevanje določb tarifnih pravilnikov namreč zahteva, da upravni odbori in delavski sveti vodijo tarifno politiko in to bodo zmogli samo, če bodo imeli podatke in analize iz omenjenih obračunov.

Dokaj trdovratno je tudi mišljenje, da lahko v podjetju za plače namenjeni del dobička razdelijo po prosti presoji. Ponekod so uspeli to mnenje celo uveljaviti v tarifnem pravilniku. Seveda so take določbe nezakonite. Načelo je namreč jasno: tudi za plače namenjeni dobiček je mogoče uporabiti samo za plače. Višina teh pa mora biti prav tako odvisna od doseženega delovnega uspeha. Do udeležbe pri razdeljevanju tega dela dobička ima pravico vsakdo, ki je v podjetju zaposlen najmanj 6 mesecev. Vsako trošenje tega dela dobička za razne druge namene, lahko samo prikrajša upravičence za to, do česar so upravičeni. Zaradi tega tudi ta delitev ne more biti več izključno odvisna samo od presoje in dobre volje katerega koli organa v podjetju. V podjetju morajo dobiček razdeliti po naprej znanih objektivnih osnovah, tako, da tudi ta del zaslužka vzpodbuja materialni interes posameznika in s tem interes vseh za dobro gospodarjenje. Ponekod bo treba najbrž precej prizadevanj, da bi odpravili že kar nekam udomačeno samovoljo pri delitvi dobička.

To so seveda le nekatera teh koča vprašanja. Vendar nas vse opozarjajo, da delavnost sindikalnih svetov in ljudskih odborov s sprejetjem tarifnih pravilnikov še

(Nadaljevanje na 2. strani)

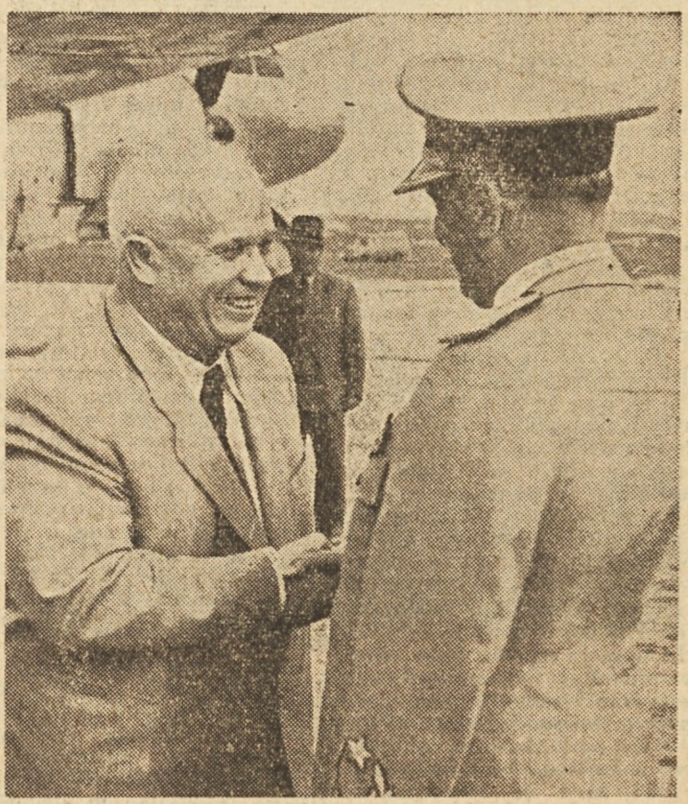

Meddržavni razgovori najvišjih predstavnikov Sovjetske zveze in Jugoslavije bodo obilo prispevali k rešitvi raznih odprtih vprašanj v odnosu med obema državama ter pomagali, da se bodo odstranile ovire na poti enakopravnega prijateljskega sodelovanja med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo. Razen tega pa bodo ti razgovori pomemben prispevek v boju za svetovni mir, za konstruktivno sodelovanje vseh narodov in držav, ki naj sloni na načelih aktivne mednarodne koeksistence. — Tovariš Tito pozdravlja Nikito Hruščeva na zemunskem letališču.

O PROIZVODNJI IN PROBLEMIH INDUSTRIJE TER CENAH V PRVEM ČETRTLETJU

Razveseljivi znaki

o gibanju in rasti industrijske proizvodnje

Začetek novega gospodarskega leta brez pomembnih in doslej običajnih hitrih padcev in skokov v proizvodnji.

Gospodarstveniki pravijo, da smo lahko letos zadovoljni z rastjo, predvsem pa z gibanjem industrijske proizvodnje. V industriji namreč prve mesece skoraj ni bilo čutiti tistih običajnih hitrih padcev in skokov v proizvodnji, kot smo jih bili navajeni vsa povojna leta. Doslej je bila industrijska proizvodnja v januarju in februarju vedno izpod povprečne ravni proizvodnje v minulem letu. Letos pa je bila stvar drugačna. Prehod iz starega v novo leto je bil glede ravni industrijske proizvodnje neprimerno blažji, kot katero koli leto doslej. Povprečna raven proizvodnje v januarju in februarju letos je bila za 2,6 % večja od povprečja v minulem letu. Gospodarski strokovnjaki sodijo, da so to prvi razveseljivi znaki enakomernejšega tempa proizvodnje in dela v industriji in da prihaja industrija pri nas tako rekoč v zrelejša leta.

Takšno gibanje proizvodnje obeta zelo razveseljive perspektive za izpolnitev plana v preostalih četrtletjih in sploh za uresničitev predvidevanj letošnjega družbenega plana. Celotni obseg proizvodnje v letošnjem prvem četrtletju je namreč za 31 % večji kot lani v istem času. Strokovnjaki sodijo, da če bo dala industrija vsak naslednji mesec samo za 9 % več proizvodov kot lani v istem času, potem bomo izdelali toliko proizvodov, kot smo planirali z letošnjim družbenim planom.

Visoko raven proizvodnje smo dosegli skoraj v vseh panogah. Temeljna industrija je dosegla visoko proizvodnjo, ker je minulo jesen začelo obratovati precej novih tovarn in obratov. Razen tega je na proizvodnjo vplivalo boljše vreme in temeljna industrija je bila manj odvisna od uvoza surovin, kot je to bil primer s številnimi tovarnami predelovalne industrije. Ker krepimo temeljno industrijo, pa že tudi lažje preskrbujemo s surovinami in stroji predelovalno industrijo.

V primerjavi s prvim četrtletjem minulega leta je letos takole rasla proizvodnja s posameznih panogah: Naše elektrarne so dale v prvem četrtletju za dobrih 250 milijonov kilovatnih ur električne energije več kakor v prvem četrtletju lani. Podjetja črne metalurgije so izdelala nad 50.000 ton surovega železa in blizu 70.000 ton jekla več kakor lani v prvem četrtletju. Tovarne tekstilne industrije so izdelale malone dvakrat več volnenega prediva, volnenih tkanin pa 3702 ton več kakor lani. Tekstilna industrija je tudi za tretjino povečala proizvodnjo konfekcijskih oblek in malone podvojila proizvodnjo umetne svile. Tovarne so izdelale 2 milijona parov nogavic več kakor v prvem četrtletju lani. Podjetja elektroindustrije so izdelala 299 ton termičnih aparatov ali 92 ton več kakor lani. Kovinska industrija je izdelala znatno več izdelkov, saj je med drugim poslala na trg 500 ton posode več kakor lani.

(Nadaljevanje na 4. strani)

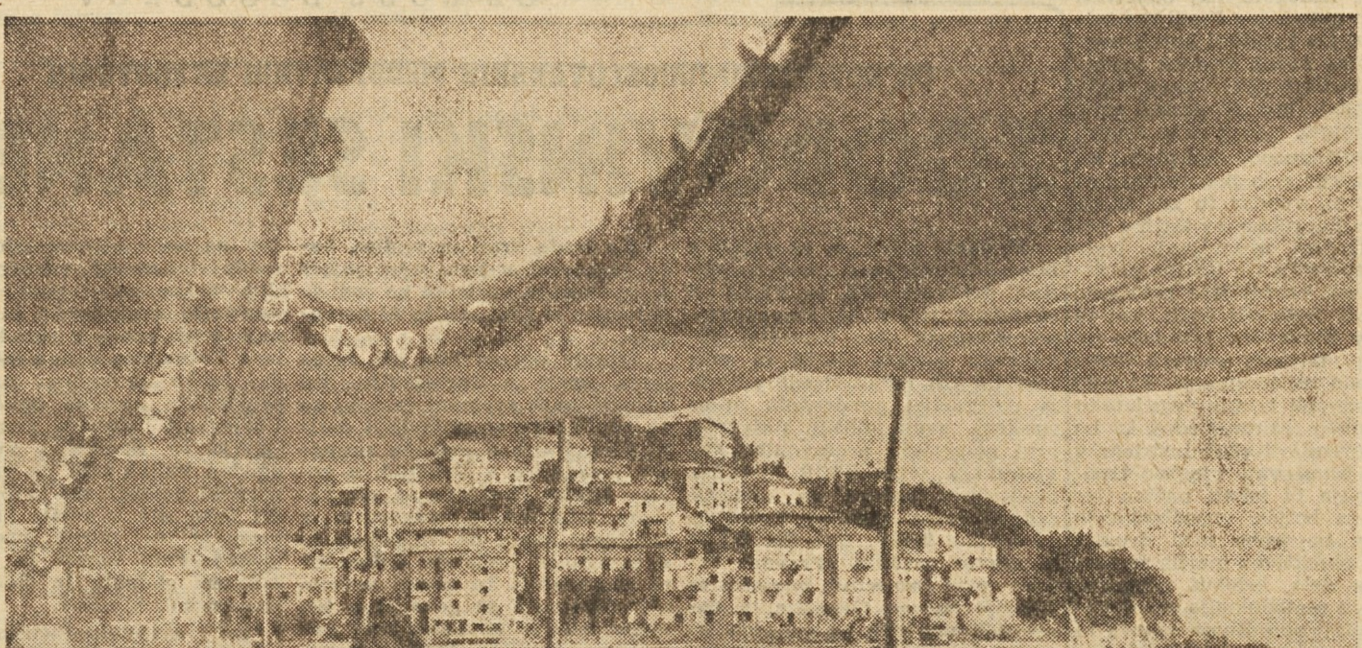

Dolgo smo čakali in vendar dočakali tople dni. Res so pri nas vode še mrzle, toda v jadranskih kopališčih se že »močijo« prvi kopalci

S POSVETOVANJA KONJIŠKIH ODBORNIKOV

Brez slepomišenja

pri uveljavljanju tarifnih pravilnikov

Konjiški sindikalni odborniki so na nedavnem posvetovanju ugotovili, da so sindikalne podružnice marsikje precej zanemarile delo ob tarifnih pravilnikih. Zato so tarifne pravilnike sprejemali marsikje mimo njih in so bila v njih kajpak včasih uveljavljena tudi taka stališča, za katera se sindikat ne more ogreti. Tam, koder se sindikalni odborniki niso dosti zanimali, morajo vse posledice pač pripisati sebi.

Zgodilo se je, da je dobila sindikalna podružnica v roke tarifni pravilnik šele potem, ko ga je že odobril delavski svet. Res je temu kriv tudi upravni odbor podjetja, ki se mu ni zdelo vredno, da bi dal tarifni pravilnik tudi podružnici. Res je pa tudi, da bi se to ne zgodilo, če bi predstavljal podružnični odbor pomembno družbeno silo v podjetju, mimo katere se v kolektivu pravzaprav ne more nič zgoditi, ne da bi to vedel, najmanj pa, da ustvarijo in sprejmejo tarifni pravilnik. No, in če bi se odborniki kaj zanimali, saj so vedeli, da se tarifni pravilnik sestavlja, bi ga tudi dobili v roke.

In še se je zgodilo, da so osnutek tarifnega pravilnika sicer pravočasno razobesili, toda preden je prišel pred ljudski odbor, je bil kaj malo podoben osnutku, ki ga je kolektiv bral. Seveda to ni prav, zlasti če odborniki za to niso vedeli. Delavski sveti so ponekod »potrdili« tarifni pravilnik, ne da bi o njem podrobneje razpravljali in jim ga je komisija pri ljudskem odboru tudi po večkrat vrnila. No, reči pa moram, da je vrsta podjetij tarifne pravilnike nadvse skrbno in pošteno sestavila in so delavski sveti in sindikalni odborniki pokazali veliko prizadevnost.

Sedaj ko določajo konkretne tarifne postavke po tarifnem pravilniku, pa že lahko tu in tam opazimo, da jih določajo po obrazu in simpatijah, ne pa po delu in strokovni usposobljenosti. Marsikje še vedno mislijo, da še vedno velja obračunski sklad v lanski obliki in da so lanska povprečja plač za obračun raznih tarifnih postavk odločilna pri določanju konkretnih tarifnih postavk.

Odborniki so ob koncu še sklenili, da bodo še ta mesec povabili delegate III. kongresa sindikatov, da bi jim podrobneje povedali o kongresu. V. L.

Opomba uredništva: Sindikalni odborniki so sami spoznali nevarnost, da bi se načela, ki smo jih — priznajmo si — marsikje z vekilim trudom uveljavili v tarifnih pravilnikih, sedaj ko določajo konkretne tarifne postavke, izmaličila. V tarifnem pravilniku je določen razpon za določene vrste delovnih mest. Lahko pa se zgodi, da bodo taki, ki mislijo, da je tarifni pravilnik le kos papirja, le neko nujno zlo, le zato, da bi bila zadovoljena formalna demokracija, določili konkretne tarifne postavke in obrnili na glavo vsa načela naše tarifne politike. Še so namreč primeri takega modrovanja: »glavno je, da se držim povprečij, saj mi preko njih banka ne bo dala denarja. Torej, imamo na primer 10 visokokvalificiranih, 50 kvalificiranih, 30 polkvalificiranih in 40 nekvalificiranih, kar znese po povprečjih toliko in toliko dinarjev. Važno je, da te vsote ne prekoračim, kako bom pa določil tarifne postavke posameznim delavcem, je pa čisto moja stvar in nikogar nič ne briga.« O, briga, in še kako! Prvič je tu tarifni pravilnik, ki se ga moramo držati, držati tudi povprečij, ki so v njem postavljena. Res je pa, da tega ni moč videti na prvi pogled, saj bodo to v vodstvu podjetja lahko napravili kar med seboj in kršili vse, kar je v tarifnem pravilniku zapisano. Delavec sam tega ne more kontrolirati. Zanj stoji v tarifnem pravilniku n. pr. od 32 do 45 din, dajo mu pa 33 in nič ne ve, ali to odgovarja povprečju za tista delovna mesta ali ne. Lahko se primeri, da bodo dali vsem takim okoli 33 do 35 din, čeprav je morda v tarifnem pravilniku zapisano povprečje 39 din na uro.

Zato, pravimo, bi se morali sindikalni odborniki zamisliti, kako so določene konkretne tarifne postavke za vsakega delavca in uslužbenca ter primerjati, če, prvič, odgovarjajo določilom tarifnega pravilnika in, drugič, če je povprečje konkretnih tarifnih postavk za posamezno delovno mesto prav tolikšno, kakršno je zapisano v tarifnem pravilniku. Če ugotove, da so ta povprečja porušena, če so dobile posamezne skupine delavcev ali uslužbencev več in druge manj kot po tarifnem pravilniku, morajo zastaviti ves svoj vpliv na delavske organe upravljanja, da to povprečje vskladijo s tarifnim pravilnikom. Sicer ostane tarifni pravilnik res le kos papirja.

S tem ne kaže odlašati, sicer se bo to delovnim kolektivom samim maščevalo, saj bi ne dosegli v proizvodnji tega, kar so s tarifnim pravilnikom hoteli doseči. Moramo si biti pa tudi na jasnem, da so taka slepomišenja kršenje zakonitosti, ki so jo sindikalni odborniki v prvi vrsti dolžni varovati.

Konjiški sindikalni odborniki so že prišli do tega spoznanja in bi bilo prav, če bi se vsi sindikalni sveti ravnali po njihovem zgledu ter pomagali podružnicam do kraja uveljaviti načela, ki smo si jih postavili v tarifnih pravilnikih.

PREKLIC SINDIKALNE KNJIŽICE

Sindikalno knjižico štev. 66755 je izgubil in jo proglaša za neveljavno Jazbec Jože, železostrugar v valjarni Železarne Štore.

IZ KONJIC

STADION GRADE

Sindikalni odborniki iz Slovenskih Konjic so se na nedavnem sestanku pogovarjali o gradnji športnega stadiona.

Stadion so začeli graditi že pre dnekaj leti poleg letnega kopališča. Ker pa je zmanjkalo denarja, so morali z gradnjo začasno prenehati. Društvo »Partizan«, ki vodi vsa dela, je zbralo sedaj nekaj denarja, da bodo lahko plačali najnujnejša strokovna dela. No, na tem sestanku so sindikalni odborniki sklenili, da bodo podružnice s prostovoljnim delom pomagale pri gradnji.

Če ne bo kakšnih posebnih ovir, bo stadion že letošnjo zimo ali prihodnjo pomlad dograjen in želja konjiških športnikov bo uresničena. V. L.

S SEJE PREDSEDSTVA REPUBLIŠKEGA ODBORA SINDIKATA USNJARJEV

Kvalifikacije na dnevnem redu

Na zadnji seji predsedstva Republiškega odbora sindikata usnjarjev Slovenije so med drugim razpravljali o pogojih za pridobivanje kvalifikacij v usnjarski izdelovalni ter predelovalni industriji ter v industriji gumija.

Predlog je sestavilo zvezno Združenje usnjarjev in ga bodo po obravnavi v sindikatu predložili Ljudski skupščini. Predsedstvo se s predlogom načeloma strinja, ima pa nekaj pomislekov in dodatnih predlogov.

Nekvalificiran delavec lahko postane polkvalificiran, če je delal najmanj dve leti kot nekvalificiran in če je uspešno opravil izpit. Predsedstvo pa pravi, naj bi tudi v bodoče veljalo določilo, da se zaposlitev pred dopolnjenim 16. letom starosti ne šteje v delovno dobo. To pravijo zaradi tega, ker je zelo težko dobiti učence v industrijsko šolo. Šolanje v tej šoli se pa ne šteje v delovno dobo in bi bili tisti, ki gredo kar v tovarno, na boljšem.

Kvalificiran delavec lahko postane tisti, ki po končani industrijski šoli opravi izpit za ta naziv, lahko pa tudi polkvalificirani delavec, če je delal najmanj 5 let kot polkvalificiran ter seveda opravil izpit.

Da lahko polaga izpit za visokokvalificiranega delavca, pa so naslednji pogoji: tisti, ki ima industrijsko šolo, še pet let praktičnega dela, tisti pa, ki je napredoval do kvalificiranega delavca od nekvalificiranega, mora imeti pa 6 let praktičnega dela kot kvalificiran delavec.

Predsedstvo meni, da je treba pridobivanje kvalifikacij v industriji ločiti od obrti. Razen tega pa predlaga nekatera olajšanja za borce in aktiviste NOB ter za tiste, ki so po osvoboditvi bili na raznih političnih dolžnostih in si zaradi tega niso mogli pridobiti potrebnih kvalifikacij.

PREDLOG CENTRALNEGA ODBORA SINDIKATA KMETIJSKIH DELAVCEV O IMENIKU POKLICEV IN PRIDOBITVI STROKOVNIH KVALIFIKACIJ V KMETIJSTVU

STORILNOST DELA JE ODVISNA OD ZNANJA

Centralni odbor sindikata kmetijskih delavcev in uslužbencev je poslal Zveznemu izvršnemu svetu predlog o imeniku poklicev in pridobitvi strokovnih kvalifikacij v kmetijstvu. Sindikalni odborniki predlagajo, da bi v kmetijski proizvodnji predvideli 38 poklicev, in sicer za polkvalificirane, kvalificirane in visoko kvalificirane delavce. Za vsak poklic so že sestavili ali pa bodo v kratkem sestavili načrt za pridobitev ustreznih kvalifikacij. — Odločiti se bo treba, za katere poklice naj si posameznik pridobi kvalifikacijo v šolah in za katere si pridobi kvalifikacijo neposredno z izpiti pred komsijami, ki jih bodo ustanovili pri ljudskih odborih ali kmetijskih zbornicah.

Strokovnjaki mislijo, da bi bilo treba omogočiti pridobitev kvalifikacij tudi starejšim delavcem, ki imajo za seboj dolgoletne delovne izkušnje in ki se že ukvarjajo s posli, predvidenimi za pridobitev naslova kvalificiranega oziroma visokokvalificiranega delavca. Centralni odbor sindikatov meni, da bi bilo treba takšnim delavcem dovoliti samo opravljanje praktičnega izpita. Nad 50 let starim delavcem, če se le-ti odlikujejo s posebno vnemo in izkušnjami, pa bi bilo treba na predlog gospodarskih organizacij priznati ustrezne kvalifikacije brez izpita.

Centralni odbor sindikata kmetijskih delavcev in uslužbencev meni, da je treba vprašanje o poklicih in kvalifikacijah kmetijskih delavcev čimprej uveljaviti z zakonitimi predpisi, ker je povečanje storilnosti v kmetijstvu neposredno povezano z znanjem delavcev. Kmetijske delavce bomo lahko le takrat uspešno usposabljali za določen posel, če bomo vedeli, kaj vse morajo znati.

Sedanji sestav delavcev ne ustreza, v prihodnje pa bo ustrezal zaradi razvoja kmetijstva, še manj. Zaradi čedalje večje potrebe po kvalificiranih delavcih v kmetijstvu bi bilo treba ukreniti vse, kar je mogoče in potrebno za izšolanje delavcev v posebnih kmetijskih šolah, ki bi imele status šol učencev v gospodarstvu. Absolventi teh šol bi bili kvalificirani delavci za delo v poljedelstvu, v vinskih kleteh, živinoreji itd. Takšne šole bi bilo treba vključiti v sistem šolstva, sredstva zanje pa zagotoviti enako, kakor za vzdrževanje ostalih šol.

V utemeljitvi predloga Centralnega odbora je tudi rečeno, da je položaj glede strokovnih kadrov v komercialni službi in računovodstvu na kmetijskih posestvih in v drugih kmetijskih organizacijah zelo slab. Najbolje bi bilo izšolati za vodje knjigovodstva in računovodstva absolvirane dijake srednjih in kmetijskih šol, ker imajo le-ti potrebno znanje o delu v kmetijstvu.

Naša sindikalna delegacija se vrača iz Pekinga

Delegacija Zveze sindikatov Jugoslavije, ki je prisostvovala prvomajski proslavi v Pekingu, je v minulem tednu odpotovala v Jugoslavijo. Na poti v domovino bo obiskala še Burmo, kjer bo gost burmanskih sindikatov.

Podjetje za promet z odpadki
ODPAD
Ljubljana, Parmova 33
Telefon: 32-664, 30-573. 32-732
Odkupuje vse vrste odpadkov po zelo ugodnih cenah
Odkupne postaje v vseh večjih krajih Slovenije!
ODPAD

NE NAVADEN KOS PAPIRJA

temveč zakon delovnega kolektiva

(Nadaljevanje s 1. strani)

ni končana. Tudi ta delavnost je šele sedaj dobila konkretne osnove za temeljitejše in bolj sistematično delo. Najprej je tu nadzor, ki ga morajo ti organi razviti in sistematično voditi. Nadzor naj zagotovi dosledno in pravilno uporabo predpisov in tarifnih pravilnikov. Omogoča naj odkrivati zmote in morebitne škodljive težnje, ki bi jih ponekod hoteli uveljaviti prav sedaj, zlasti z izigravanjem tarifnih pravilnikov. Toda to naziranje ima še globlji smisel. Poglejmo, v čem je ta smisel.

Letošnji izpopolnjeni plačni sistem je sicer zelo pomemben korak naprej, vendar še zdaleč ne rešuje vseh problemov tarifne politike. Organi upravljanja bodo šele ob spremljanju tarifne politike spoznali nastajajoče probleme in pojave. Spoznali bodo, kaj je napak v letošnjem izhodišču za določanje tarifnih postavk. Spoznali bodo nesorazmerja, ki smo jih podedovali iz minulega leta in iskali boljšo rešitev. Sedaj, ko bo treba spremljati plačni sistem v praksi- proučevati njegovo izpopolnjevanje in iskati načine ter rešitve za boljšo, vzpodbudnejšo ureditev, bo treba med drugim poiskati objektivna merila za ocenjevanje dela, izdelati primerne sisteme in metodologijo ocenjevanja, izdelati objektivne osnove in sistem premiranja, metodologijo normiranja del itd. Razen prizadevanj, da bo veljavni plačni sistem dosledno uresničen, bo treba sistematično proučevati predvsem tiste pogoje in merila, ki bodo omogočila, da bo nagrajevanje po delu mogoče še doslednejše uresničiti, da bo mogoče postopoma vzpostaviti bolj realne odnose tarifnih postavk, tako znotraj posameznih podjetij, kakor tudi med podjetji in posameznimi gospodarskimi panogami. To je seveda že druga skupina tekočih problemov ,ki bo zahtevala sistematično delo in obravnavo, kar bo zelo koristno za izpopolnitev plačnega sistema v gospodarstvu.

M. R.

Čimprej pošljite...

Pošiljamo vam spisek novih naročnikov. Ti tovariši so naročili »Delavsko enotnost« na skupnem sestanku naše sindikalne podružnice.

Prosimo vas, da časopis čimprej pošljete. Novi naročniki so bivši viničarji in so sedaj zaposleni pri kmetijskem gospodarstvu. Zato je prav, da si bodo z branjem našega delavskega časopisa širili svoje obzorje. Prosimo vas še, da nam pošljete izpolnjene položnice, ker bodo vsi naročniki plačali naročnino za vse leto. Franjo Kanžar.

Opomba uredništva: Upamo, da bomo podobnih pisem prejeli še več. Kjer na sestanku svoje organizacije razpravljajo o delavskem časopisu, kjer sindikalni odborniki sami pridobivajo nove naročnike, tam nenehno narašča število bralcev. Seveda povsod ni tako. Marsikje se vodstvo podružnice nikoli ne pomeni s članstvom, kaj naj bere in kje bo našlo največ odgovorov na vprašanja, ki jih tarejo. Upamo, da bo takšnih sindikalnih odbornikov in organizacij čedalje manj, več pa tistih, ki bodo med članstvom razširjali delavski časopis.

OPOZORILO

Vsem naročnikom našega lista prilagamo danes položnice. Upamo, da bodo naročniki, ki so v zaostanku z naročnino, to poravnali. S tem bodo odpadli vsi nepotrebni stroški za neljube terjatve.

Uprava

OB ROBU DOGODKOV

OB SOVJETSKO-JUGOSLOVANSKIH MEDDRŽAVNIH RAZGOVORIH

ZGODOVINSKI SESTANEK

Pretekli petek so se začeli v Beogradu razgovori med najvišjimi državniki SZ in FLRJ. S sovjetske strani so razgovorom prisostvovali: član Prezidija Vrhovnega sovjeta ZSSR in prvi sekretar CK KPSZ Hruščev (vodja delegacije), predsednik ministrskega sveta ZSSR Bulganin, prvi namestnik predsednika ministrskega sveta ZSSR Mikojan, predsednik odbora za zunanje zadeve Sveta narodov Vrhovnega sovjeta ZSSR, član CK KPSZ in glavni urednik »Pravde« Šepilov, prvi namestnik ministra za znunanje zadeve Gromiko in namestnik ministra za zunanjo trgovino ZSSR Kumikin. Z jugoslovanske strani pa: predsednik republike Josip Broz-Tito, podpredsedniki Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj, Aleksander Rankovič in Svetozar Vukmanovič, državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popovič, član Zveznega izvršnega sveta Mijalko Todorovič in državni podtajnik za zunanje zadeve Veljko Mičunovič.

Po dvodnevnih razgovorih v Beogradu je sovjetska delegacija v spremstvu naših najvišjih državnikov odpotovala na Brione, kjer se je mudila dva dni. Na poti po Jugoslaviji se je delegacija sovjetske vlade ustavila tudi v Ljubljani in Zagrebu. Predvčerajšnjim so se sovjetski gostje vrnili v Beograd.

Ko boste brali te vrstice, bodo razgovori v Beogradu najbrž že končani in verjetno bo tudi že objavljen skupni zaključni komunike.

Minule dni so bile oči vsega sveta uprte v Jugoslavijo. Vsi najuglednejši svetovni časopisi so na prvih straneh objavljali daljše komentarje o prihodu sovjetske delegacije v Beograd, o govoru Nikite Hruščeva na zemunskem letališču, o razgovorih v Gardnem domu na Topčideru in o potovanju sovjetske delegacije po Jugoslaviji. In mnogi ugledni tuji državniki so govorili o teh razgovorih in poudarili njih pomen za ureditev spornih vprašanj med Jugoslavijo ter Sovjetsko zvezo in za okrepitev svetovnega miru.

Sovjetsko-jugoslovanski razgovori pa tudi zaslužijo tako veliko pozornost, saj gre za izredno važen mednarodni dogodek, ki bo nedvomno znatno vplival na pomiritev v svetu in na okrepitev prepričanja, da k trajnemu svetovnemu miru in napredku vodi le pot aktivne koeksistence vseh dežel, ne glede na njihove notranje razlike.

Sestanek med najvišjimi sovjetskimi in jugoslovanskimi državniki pomeni predvsem važen mejnik na poti normalizacije in izboljšanja stikov med SZ in Jugoslavijo. Že decembra leta 1951 je Organizacija združenih narodov na našo intervencijo priporočila vladam SZ, vzhodnoevropskih držav in Jugoslavije, naj »ohranijo svoje stike in poravnajo svoje spore v skladu z duhom Ustanovne listine OZN«. Sedaj lahko ugotovimo, da se ta priporočila uspešno izpolnjujejo. Urejevanje odnosov med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo pa ugodno vpliva tudi na ves mednarodni položaj, saj krepi in bodri tiste sile v svetu, ki se zavzemajo za mirno urejevanje mednarodnih sporov in ki so v zadnjem obdobju že dosegle več pomembnih uspehov.

Do sovjetsko-jugoslovanskih razgovorov je prišlo v času, ko v mednarodnih odnosih dozoreva ugodnejše vzdušje, ki vzbuja upanje, da bodo države in narodi rešili vsa sporna vprašanja na miren način, po poti sporazumevanja, na načelih aktivne miroljubne koeksistence. Zato je razumljivo, da svet s takim zanimanjem spremlja prizadevanja za ureditev odnosov med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo.

Sovjetski in jugoslovanski državniki so v teh dneh proučili vsa odprta vprašanja, politična in gospodarska, ki izvirajo iz prejšnjih odnosov med obema državama, kakor tudi mnoga druga vprašanja normalizacije medržavnih stikov med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo. Jasno so določili pota in načine za ureditev teh vprašanj, okvire in temelje bodočega sodelovanja med SZ in Jugoslavijo, ki naj temelji na demokratičnih načelih, na načelih enakopravnosti in nevmešavanja v notranje zadeve.

Naša dežela je navezala prijateljske stike z mnogimi državami na svetu. Ti stiki se razvijajo in krepe na načelih miroljubne aktivne koeksistence držav, ne glede na razlike v njihovi notranji ureditvi. Posebno uspešno smo razvili take stike z Indijo in Burmo, na teh temeljih slone naši stiki z Egiptom in nmogimi evropskimi, azijskimi in ameriškimi državami. In na teh temeljih naj v bodoče tudi temeljijo prijateljski odnosi med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo.

Naša zunanja politika je popolnoma jasna. To je politika, ki ne pozna stranpotov, to je dosledna politika miru, prijateljskega in enakopravnega sodelovanja med vsemi narodi in državami. To je politika odstranjevanja ovir, ki preprečujejo prijateljsko in miroljubno sožitje držav, aktivna in realna politika, ki temelji na zavesti, da je delitev sveta na dva ideološko in politično nasprotna bloka največja nevarnost za mir in napredek. Ta naša politika je doslej dosegla že veliko lepih uspehov. Jugoslavija se je uveljavila v svetu kot dosledna miroljubna sila, kot odločilen činitelj boja za mir.

Razgovori med najvišjimi sovjetskimi in jugoslovanskimi državniki in sklepi, ki so jih na tem sestanku sprejeli, potrjujejo pravilnost naših pogledov na mednarodne odnose in utrjujejo naše prepričanje v pravilnost zu-

Pisma umirajočih za ljudstvo

Novinar Franček Saje je skupaj z rektorjem ljubljanske Univerze prof. dr. Zwitrom zbral in uredil pisma na smrt obsojenih borcev proti fašizmu in talcev, ki so jih pisali svojim dragim tik pred usmrtitvijo. Prav za naše kraje, kjer je bilo teh žrtev največ, so ta pretresljiva pisma tudi eden od najbolj prepričljivih dokumentov o trpljenju vseh naših narodov in njihovem prispevku za skupno stvar vsega človeštva. Ob desetletnici osvoboditve se bomo našim junakom vsaj skromno oddolžili če preberemo njihove zadnje želje.

*

Tone Tomšič, narodni heroj in eden največjih organizatorjev narodno osvobodilnega boja pri nas, se je tudi še v poslednjih trenutkih svojega življenja spominjal svojih soborcev in jim v pismu, napisanem dan pred smrtjo, piše takole:

»Našim hrabrim partizanom! Tudi do nas, ki sedimo za rešetkami okupatorskih ječ, je prispel glas o Vaših velikih zmagah. Nezlomljiva vera naših tovarišev in tovarišic po fašističnih ječah v veliko stvar osvoboditve slovenskega naroda in delovnega ljudstva se je zaradi teh vesti še bolj okrepila in naši fantje — katerih življenje hočejo imeti fašistični okupatorji — zro z na-

Tone Tomšič

smehom in prezirom smrti v oči v zavesti, da bodo tudi te njihove žrtve položile temelj svobodni bodočnosti slovenskega naroda in delovnega ljudstva. Tovariši partizani! Ne bomo Vam govorili vzpodbujajočih besed! Vemo, hrabrosti Vam ne manjka! Le-to: Tovariši, naš duh Vas spremlja vsepovsod, pri vseh Vaših bojih smo z Vami, z Vami trpimo, z Vami bijemo sovražnika in še naši grobovi Vas bodo podpirali v velikem boju, ki ga bijete in ki ne more končati drugače kakor s popolno zmago!

Prejmite plamteče pozdrave nas jetnikov za rešetkami okupatorskih ječ!«

Jože Kerenčič, slovenski publicist in revolucionar iz severne Slovenije, ter njegov brat Slavko, ustreljena v Mariboru 27. novembra 1941, sta svoje poslovilno pismo naslovila na svojega strica in se glasi takole:

»Dragi stric! To je moje in Slavkovo slovo. Težko je o tem misliti. Danes popoidne končamo in vendar sem ta trenutek mnogo mirnejši kot včasih prej. Ničesar posebnega Vam ta trenutek ne vem povedati. Vse, kar ni bilo povedano, bo šlo z menoj. Za mojo ženo, ki ji ne morem poslati sporočila neposredno, naj velja vse, kar sem ji kdaj povedal, posebno v zadnjih sporočilih.

Naj žene vse to ne zlomi. Kadar bo preveč obupana, naj pogleda Jelko in v njej bo videla svojega Jožeka. V Jelki živim za Piko, za vso svojo družino in narod. To imej pred očmi, draga moja tovarišica — žena! Jaz bi raje zate in za druge živel, pa tudi umreti se ne bojim. Vzgajaj Jelko, da bo vredna spomina svojega očeta in vseh, ki jih je povezala usoda.

In za Jelko ko bo zmogla brati: Mamica Ti bo tudi mesto ateka!

Bodi mi vredna hčerka!

Z vročimi poljubi se poslavljam od vseh — Vaš Jožek.«

Maribor, 27. decembra 1941. Zadnji pozdrav — Slavko.

Pino Tomažič, glavni obtoženec v znanem tržaškem procesu iz leta 1941, je v zadnjih trenutkih pred svojo smrtjo napisal svoji izvoljenki naslednje poslovilno pismo:

»Mila deklica! Mislil sem, da bo dovolj, kar sem pisal v prvem pismu, a me nekaj sili, da pišem še kaj. Morda spomin, menda dejstvo, da sem dobro spal in da sem miren in pripravljen. Sicer pa ne bom mogel povedati vsega, kar bi želel, kar bi hotel, in kaj pomagajo besede brez dejanja? Žal mi je, da je bilo le-teh v mojem življenju premalo. Žal mi je, da bom odnesel s seboj to, kar sem nakopičil v možganih tekom dolgih let. Sicer ni mnogo, a vendar sem imel vedno dober namen, da bi koristil človeku.

Spomnil sem se nenadoma otrok na Krasu in ob Branici. Moji mili dragi prijateljčki, prepričan sem, da me boste imeli v spominu, ko sem vam nagajal, ko sem se z vami igral. Kako so bili lepi popoldnevi na Krasu, v Dolinicah, kako je pelo morje v Čedadu in srebrna Vipava se je mirno vila v sanjavem bajnem svitu. Lepo je bilo življenje: užival sem vsak trenutek, vsak žarek sonca, najdrobnejšo kapljico dežja.

Pa mi ni prav nič žal, če bo končalo.

Milijoni ljudi žrtvujejo v teh letih groze svoje življenje. In malo jih je med njimi, ki razumejo, kot jaz, da ni smrt nič hudega ali celo nujna dolžnost napram človeštvu.

Prej je bil tu duhovnik in sva se mirno razgovarjala. Rekel sem mu, da je moja pot začrtana in da je ne izpremenim. Ločila sva se kot dobra prijatelja.

Ponavljam, da mi je težko le za Te in za vse, ki boste preveč trpeli zaradi mene. Prav tako mi je bilo hudo, ko sem se ločil od svojih tovarišev in jih moral tolažiti. Pa ne ustavljaj se preveč ob meni: življenje kliče, in vsak, kdor razume njegov klic, mora naprej živeti, kajti človek je le kaplja v morju človeštva.

Če bo vreme lepo, bom vesel in bom pozdravil še enkrat naravo in svet. Saj ne bo nič hudega. Vse bo minilo v hipu in zemlja, ki sem jo vedno ljubil, me bo sprejela in jaz bom njen del, klica novih prenavljanj, klica novih življenj.

Jože Kerenčič

Moja draga, najmilejša, Tebi sem dal zadnji poljub, zate bo moja predzadnja misel. Ti veš, zakaj predzadnja. Živi, treba je živeti in izpolniti svojo življenjsko nalogo, svojo dolžnost napram človeški družbi!

Misli, da te poljubim na čelo.«

Na smrt obsojeni Simon Kos piše svojim staršem med drugim:

»Dragi starši! Ta trenutek, ko Vam pišem te vrstice, veste tudi Vi, da so zame zahtevali smrtno kazen. Kar bi se nikoli ne bil mislil, se je zgodilo. Žal mi ni zame, ampak za Vas, ker se močno bojim, da Vas bo strlo. Dejal sem, da mi zame ni žal, čeprav bi tako rad živel, toda če je res treba, da moram dati življenje, naj se zgodi! Srečen bi bil, ako bi vedel, da more moja kri ohladiti del gorja, ki ga trpi moj ubogi narod, in če bo moja žrtev le malo koristila trpečemu človeštvu, potem sem živel dovolj. Prepričan pa sem, da mora za temi najtemnejšimi dnevi zasijati nova zora. Ne žalujte za menoj! Bodite raje ponosni name. Saj rad zapuščam ta svet, ki ga je človeška sebičnost naredila tako grdega. Ljubil sem Vas vedno, dasi tega nisem odkrito kazal. Tudi spoštoval sem Vas vedno. Zame ste bili najboljši starši vsega sveta. Zato mi je žal in Vas prosim oproščanja, če sem Vas kdaj žalil. Odpustite mi pred vsem to veliko žalost. Ljubil sem preveč to našo zemljo in naše gore, zato je treba, da tej svoji zemlji žrtvujem tudi svoje skromno življenje. Ni težko umreti, verujte mi. Pozdravljam svoje nesrečno ljudstvo, pozdravljam svojo vas in svoje gore! Pozdravljam tudi Vas, dragi roditelji in draga sestra. Zahvaljujem se Vam, da ste me naučili ljubezni do svojega jezika in svoje zemlje. Ne jokajte, ne žalujte, ker jaz sem srečen! Pozdravljam Vas poslednjič Vaš Simon.«

V Zagrebu na smrt obsojeni France Fele iz Slovenjega gradca je svojim dragim med drugim napisal naslednje:

»Ljubi moji starši, bratje in sestrica! Zvedeli ste že, da sem zaprt. Nisem zaprt za nobeno sramotno stvar, pač pa za pravično, dobro misleč nam vsem! Visoko dvignite čelo in okorajžite se! Veliko ste že vsega pretrpeli, pa boste tudi še to muko. Danes sem obsojen na smrt, to zato, ker sem Slovenec. Nisem zaslužil smrti, toda našli so tako za potrebno! Umirite se in ne vzemite si tega preveč k srcu! Edina želja moja je, da mi mojega siromačeka sina in ubogo ženo vzamete k sebi. Prosim Vas, bodite mojim siromačkom dobri starši, bratje in sestre, kakor sem bil jaz vedno Vaš ljubeč sin. Prosim vas, da mi oprostite, če sem Vas kdaj razžalil. Če bo kdaj mogoče, bi rad, da bi moje truplo pokopali v domačem kraju. Pozdravite vse poznane, posebno rodbino. Karel Uje naj tudi pomaga mojemu sinu, to ga prosim. Bodite srečni! Vsakemu posebej pošilja zadnji pozdrav in poljub, Vaš sin France.«

Vinko Košak iz Ljubljane je 13. oktobra 1942 v belgijski vojašnici napisal tole poslovilno pismo:

»Draga Mila! Vse izgleda, da se ne bomo nikdar več videli. Ostanite zdravi in srečni! Spomnite se me kdaj vsi: Ti, Gregec, Andrej in vsi prijatelji! Vzgoji otroka tako, kakor sem ju želel vzgojiti jaz sam! Pozdravljam in poljubljam od srca Tebe, Gregca in Andrejčka — Vaš očka Vinko.«

Anton Miklavc piše svoji ženi Mariji takole:

»Ljuba žena! Danes popoldne bom ustreljen. Poslavljam se od Tebe, sinov, hčera in vnuka. Pozdravljam dobre sosede in sorodnike. Dajte me imeti v spominu, kakor sem si zaslužil! Vi pa bodite potolaženi in ne mislite, da sem hotel kdaj namenoma komu škodovati. Živite ostali srečno! Ako sem Tebe, ljuba žena, kdaj razžalil, mi odpusti. Pozdrav Tvoj mož Anton Miklavc«.

Prav tako v večini primerov hrabro in junaško, kakor pri nas v Sloveniji, so umirali tudi borci talci ter obsojenci v ostalih republikah naše izmučene domovine. Tako piše 19 letna mladinka Anka Knežević iz Titograda svojim domačim med drugim naslednje:

»Dragi moji! Danes Vam pišem poslednje pismo, ker vem, da bom šla jutri ob 10. uri v smrt. Ni mi žal, ker odhajam tako mlada v hladen grob, ni mi žal, ker odhajam častno in pošteno ter dajem svoje življenje kakor tisoči in tisoči mladih naprednih mladincev, ki so že dali svoje življenje za našo skupno stvar in za blagostanje celokupnega naprednega človeštva. Žal mi je samo to, ker zapuščam Tebe, očeta, starega in onemoglega, brez kogar koli. Oče, bodi hraber in ne obupaj, da bi se nad tem naslajali sovražniki, ki mene mlado danes ubijajo...« Podobno kakor očeta piše v tem pismu tudi bratu Mi'lu in mu naroča, naj namesto nje pozdravi in poljubi tudi brata Draga in Vlada.

Povsod, v mestih, trgih in tudi zakotnih vaseh postavljamo spomenike padlim revolucionarjem — partizanom in talcem, da se jim tako vsaj skromno oddolžimo za njihove žrtve.

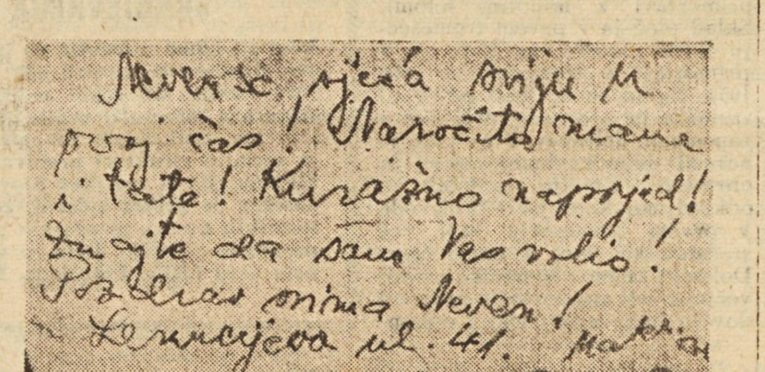

Faksimile pisma Nevena iz zapora

Darinka Kojašević iz Nikšića piše svoji materi:

»Draga mama! Pišem Ti zadnjikrat. Danes zvečer so nam sporočili, da bomo jutri ustreljeni. Vem, da Te bo to zelo prizadelo, toda potrebno je, da si hrabra in da ne žaluješ ter vedi, da grem v smrt častno in pošteno. Svoje stvari sem razdala, ker vem, da jih Ti ne boš potrebovala. Uro, ki Ti jo pošiljam, predaj Stani Vuković, ker je njena. Ne morem Ti reči ničesar več, ker vem, kako Ti je, ko boš ostala. Vendar imaš še otroke, ki bodo skrbeli zate. Pošiljam poslednji pozdrav Tebi, Mišu, Andriji in Beki. — Vaša Darinka.«

Vojin Ražnjatović iz Cetinja piše 18. junija 1942 naslednje:

»Dragi starši, bratje in sestra! Gotovo veste, da sem skupaj še z 12 tovariši, prevaran od izdajalcev, padel v roke sovražniku našega naroda in njegove svobode, za katero sem se vse svoje življenje častno in neizprosno boril, in glejte, končno danes za svobodo in boljše življenje svojega dragega črnogorskega naroda dajem tudi svoje življenje. To, da bom umrl za svoj narod, si štejem v čast in bom s pesmijo na ustih legel v zemljo, prepričan, da me bo narod maščeval kot svojega častnega in poštenega sinu, ki mu ni bilo žal dati od sebe vse, svojo mladost, svojo kri in svoje življenje za njegovo dobro in za boljšo in srečnejšo bodočnost. Danes se čujejo o nas najgrše besede, ki jih sipajo izmišljene izdajalci in špijoni z namenom, da bi nas diskreditirali pred narodom in da bi zagotovili za sebe roparsko vladanje na račun naroda. Toda zelo se varajo, ker ni več daleč dan, ko bo zasijala svoboda zasužnjenim narodom, pa tudi našemu črnogorskemu narodu, in tedaj bo resnica morala priti na dan. Vi, dragi starši, bratje in sestra, boste izgubili danes poleg Nikole in Dušana še mene. To je za Vas težak udarec, ki Vam bo zadal hudo bolečino. Toda jaz Vas prosim, ne obupajte, temveč nasprotno, bodite ponosni na to, da ste imeli sinove in brate, ki so častno padli v borbi za svobodo in boljšo bodočnost svojega naroda, za katerega so se rodili, so živeli in umrli. Vi dobro veste, da se nisem boril zato, da bi vladal in gospodoval ter se varoval za vsako ceno, temveč sem se boril častno in za dobro svojega naroda v prvih vrstah. Zato sem miren. Zavedam se, da tudi moj delež v borbi ni zaman, ker bodo plodove te svete narodne borbe uživali naši mlajši. Na kraju apeliram na Vas poslednjič, da bodite hrabri in ponosni! in vzdržite vse to zlo ter skupaj s črnogorskim narodom doživite boljše in srečnejše dni! Naj bo to tako, dragi moj oče, mati, bratje in sestra! Zdaj sprejmite zadnji pozdrav od svojega sina in brata Vojina.«

Nepoznani Neven je v svojem pismu napisal samo pet stavkov, in sicer:

»Neven se v tem trenutku spominja vseh! Posebej pa matere in očeta! Junaško naprej! Vedite, da sem Vas imel rad! Pozdrav vsem — Neven.«

Prebirali smo pisma. Toplina in junaštvo, skrb in odločna vera v zmago pravične stvari diha iz vsake vrstice. Vsakomur teh junakov, ki je umrl za svobodo svoje domovine za vse to, kar danes uživamo, ni bilo žal umreti. Bodimo njihovi dostojni nasledniki. —ms—

nanjepolitične prakse socialistične Jugoslavije.

Mi smo vedno želeli, da bi sporazumno uredili odnose s Sovjetsko zvezo, da bi ti odnosi v bodoče temeljili na demokratičnih in enakopravnih načelih. Zato smo pozdravili vse ukrepe za normalizacijo sovjetsko-jugoslovanskih odnosov. In zato smo tudi pozdravili prihod najvišjih sovjetskih državnikov v našo državo in posebno tisto mesto iz izjave, ki jo je na zemunskem letališču prebral Nikita Hruščev, v katerem je poudaril želje sovjetske vlade, da bi uredila odnose z Jugoslavijo in njen trden sklep, da bi razvila svoje stike z drugimi državami »na načelih enakopravnosti, nevmešavanja ter spoštovanja suverenosti in narodne neodvisnosti, na načelih nenapadanja in priznavanja teritorialne nedotakljivosti drugih držav.«

Z ureditvijo vseh odprtih vprašanj med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo bosta lahko obe državi zelo veliko prispevali k popuščanju napetosti v svetu in k okrepitvi zdravega mednarodnega vzdušja. Izboljšanje sovjetsko-jugoslovanskih odnosov bo pripomoglo tudi k postopni odstranitvi nezaupanja med Vzhodom in Zahodom.

Mi smo odkrito povedali, kakšna je naša politika, ki jo bomo tudi v bodoče dosledno izvajali. Prepričani smo, da razdelitev sveta na ideološke bloke škoduje pomiritvi v svetu, da to ni pot miru. Ideološki bloki, ki se prepirajo in oborožujejo, ki groze drug drugemu, so največja nevarnost za mir. Edino možna pot, ki vodi k trajnemu svetovnemu miru, je pot aktivnega in miroljubnega sožitja vseh držav. Ne gre za začasno premirje dveh sovražnih taborov, za sožitje dveh blokov, gre za aktivno mednarodno sodelovanje, ki naj postopoma prepreči umetno ideološko razdelitev sveta na bloke. Od te načelne in dosledne zunanje politike nismo odstopali in tudi nikdar ne bomo odstopali. Prepričani smo, da takšna politika zelo veliko koristi Jugoslaviji in vsej mednarodni skupnosti.

Čeprav danes, ko pišem te vrstice, še ni znano besedilo skupnega zaključnega komunikeja, vendar lahko z gotovostjo pričakujemo, da bo ta komunike temeljil na načelih aktivne koeksistence, da bo obilo prispeval k ureditvi odnosov med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo ter tako koristil tudi svetovnemu miru.

Razumljivo pa je, da pomenijo sovjetsko-jugoslovanski razgovori šele začetek temeljitega urejanja odnosov med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo, da predstavljajo temelj, na katerem se bodo ti odnosi razvijali v bodoče.

Vsa mednarodna javnost, ki je te dni z zanimanjem spremljala razgovore med najvišjimi jugoslovanskimi in sovjetskimi državniki, pozdravlja našo doslednost in ocenjuje beograjski sestanek kot enega največjih uspehov socialistične Jugoslavije. Po vsem svetu pišejo o Jugoslaviji, o našem boju za neodvisnost in svobodo, o naših uspehih v socialistični graditvi, uspehih na zunanjepolitičnem področju. Jugoslavija predstavlja danes simbol boja za neodvisnost. Njen zgled vzpodbudno vpliva na vse majhne in zasužnjene, na vse dežele, ki se morajo še danes — podobno kot smo se mi nekoč — bojevati za svojo neodvisnost. Jugoslavija je danes država, ki jo pozna ves svet, ki jo narodi cenijo in spoštujejo, kot spoštujemo ljudje junake.

Reakcionarnim silam v svetu pa razumljivo ne gre v račun normalizacija odnosov med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo. Reakcionarji vseh mogočih barv so dvignili krik in vik, češ Jugoslavija se vrača v vzhodni tabor, Jugoslaviji ne smemo več pošiljati pomoči, Jugoslavija izdaja »svobodni svet«. Malo jih je, ki verjamejo tem njihovim »dejstvom«. Ljudje po svetu so spoznali, da nas reakcionarji sovražijo zato, ker smo dosledno miroljubna država, ker ne pustimo, da bi se kdo vmešaval v naše notranje zadeve, ker reakcija vedno naleti na naše strnjene vrste, kadarkoli hoče uveljaviti kakšen svoj nazadnjaški načrt. Nas take redke »ocene« jugoslovansko-sovjetskih razgovorov niso presenetile. Celo prepričale so nas, da smo na pravi poti, saj nas najbolj ogorčeno napadajo vedno tedaj, kadar pričakujejo, da se bo Jugoslavija še bolj uveljavila v svetu.

Ves svet, vse miroljubno človeštvo, danes zaupa v Jugoslavijo, v naše vodstvo, v naše poglede na svet in na dogajanja v njem. Prav gotovo se bo po sestanku med sovjetskimi in jugoslovanskimi državniki to zaupanje še bolj okrepilo.

Nikita Hruščev bere izjavo ob prihodu na zemunsko letališče

TOVARIŠEM V ŽELEZARNI ŠTORE

Ponosen in srečen sem...

Lepo, prijetno in toplo mi je bilo pri srcu, ko so nas za praznik dela obiskali tovariši iz kolektiva. Bil sem ganjen, ko mi je moj delovni predstojnik stisnil roko in mi izročil lepo darilo ter z njim tople želje k skorajšnjemu okrevanju.

V tem stisku roke sem začutil, da je tu nekdo, ki v času moje bolezni skrbi zame, da je tu nekdo, ki mu ni vseeno, kako se mi godi in kako živi moja družina. Začutil sem roko tovarišev v kolektivu, ki mi jo prožijo v oporo, da se v težki uri bolezni oprem nanjo in prebrodim trenutne težave. Ponosen in srečen sem, da sem član sindikata v kolektivu, ki ni ostal le pri besedi, marveč je gmotno in moralno podprl svoje bolne člane, ki so proti svoji volji za dalj časa ločeni od dela.

Takšen pogovor se je razvil med nami, člani sindikata štorskih kovinarjev, ki se zdravimo v Novem Celju.

Tudi organizacija Zveze borcev NOV iz Štor je za deseto obletnico osvoboditve s primernimi darili obdarila svoje bolne člane, ali jih kakor koli drugače podprla.

Vsi skupaj se toplo zahvaljujemo za skrb in dobre želje za čimprejšnje okrevanje sindikalnemu vodstvu, vodstvu kolektiva Železarne ter občinskemu odboru Zveze borcev v Štorah.

Člani sindikata Železarne Štore in Zveze borcev v Štorah v bolnišnici Novo Celje

O PROIZVODNJI IN PROBLEMIH INDUSTRIJE TER CENAH V PRVEM ČETRTLETJU

RAZVESELJIVI ZNAKI

o gibanju in rasti industrijske proizvodnje

(Nadaljevanje s 1. strani)

KAKO JE Z RASTJO PROIZVODNJE V SLOVENIJI

Gospodarstveniki pri nas v Sloveniji pa sodijo da je tromesečna industrijska proizvodnja sicer res visoka, vendar prenizka glede na povečanje, ki ga predvideva družbeni plan za leto 1955. Povprečno proizvodnjo minulega leta namreč presega za 7 %, tromesečno pa za 24 %, od predvidevanj družbenega plana pa je nižja za 3,6 %. Letošnji družbeni plan predvideva 11% povečanje celotne industrijske proizvodnje od ravni leta 1954. V minulem tromesečju je doseglo pri nas le pet strok postavke družbenega plana, in sicer industrija proizvodnje in predelave premoga, lesna, tekstilna, grafična in tobačna industrija. Na uspešnejšo izpolnitev plana bi nedvomno vplivala boljša preskrba s premogom in električno energijo. Tudi pomanjkljiv transport blaga je kvarno vplival na rast proizvodnje. Električne energije še vedno ni bilo dovolj. Družbeni plan je namreč računal s 13% povečanjem proizvodnje električne energije, toda ta je porasla le za 6%, ker niso začele pravočasno obratovati nove elektrarne (prvi agregat HE Vuhred, Šoštanj, novi kotel in tretji agregat TE Trbovlje). Kovinski, tekstilni in usnjarski industriji pa so manjkale surovine.

KAJ JE POKAZALA POSEBNA ANKETA?

S podobnimi težavami se je borila večina podjetij. Zvezni zavod za statistiko in evidenco je anketiral vrsto podjetij. Anketa je pokazala, da se je 64 % podjetij borilo in se še bori z večjimi ali manjšimi težavami. V 31 % podjetij manjka surovin in pomožnega materiala. V 12 % podjetij manjka električne energije, v 11 % ni dovolj kvalificiranih delavcev in v 9 % podjetij imajo težave s transportom. Anketa je tudi pokazala, da problemi podjetij naraščajo z njihovo velikostjo. Velika podjetja so precej bolj občutljiva za pomanjkanje surovin, električne energije in tudi težje premoste težave s prevozi.

V prvem četrtletju marsikje niso povsem izkoristili svoje zmogljivosti zaradi pomanjkanja surovin. Polno izkoriščenje zmogljivosti podjetij in rast proizvodnje v naslednjih mesecih je torej odvisno od preskrbe s surovinami, torej tudi od tega, kako bomo izpolnili plan izvoza in uvoza. V letošnji plačilni bilanci je namreč predvideno, da moramo 72 % tekočega uvoza kriti s sredstvi iz uvoza, s kompenzacijskimi in drugimi posli.

NA TRGU ŠE VEDNO NI DOVOLJ BLAGA

V prvem četrtletju so na trg in cene predvsem vplivale majhne zaloge blaga, premajhne zaloge kmetijskih pridelkov (zaradi slabe letine v letu 1954) in visoki kupni fondi, prenešeni iz minulega leta. Zaradi vsega tega so grosistične cene proizvodov narasle do konca marca za 2,2 % — v primerjavi z decembrom 1954. Maloprodajne cene industrijskih proizvodov široke potrošnje so narasle v zadnjih treh mesecih za 2%, cene prehranbenih proizvodov pa za 8,7 %. Če ne bi država intervenirala z uvozom pšenice in masti, bi cene teh predmetov nedvomno še bolj narasle. Toda ugotovitev, da so grosistične cene proizvodov v marcu narasle samo za 0,2 % — v primerjavi s februarjem — daje slutiti, da se je trg začel vendarle miriti.

Na trg in cene je nedvomno vplivalo precejšnje povpraševanje po blagu ob koncu minulega leta in tudi letos v začetku leta. V novo gospodarsko leto smo prenesli, zaradi večjega povpraševanja, manj blaga, kot v začetku leta 1954. Tudi razmeroma visok porast industrijske proizvodnje ni mogel zadovoljiti povpraševanja kupcev v prvih treh mesecih. Na trgu še vedno ni dovolj predmetov kovinsko predelovalne in druge industrije (orodja, koles, lesnih proizvodov, gospodinjskih potrebščin itd.).

Razmere na trgu nas opozarjajo, da kupni in blagovni fondi še vedno niso vsklajeni. Strokovnjaki računajo, da je kljub imobilizaciji presežnih sredstev preneseno za približno 7 milijard din več sredstev v letošnje leto kot pa na prehodu z leta 1953 v leto 1954.

POVEČANI DOHODKI SO PRITISKALI NA TRG IN CENE

Lani so precej narasli dohodki prebivalstva. Ponovno pa so narasli v prvem tromesečju letos, in sicer za približno 32 milijard din (dohodki so narasli za 30% v primerjavi z minulim letom). Sklad plač je v prvem tromesečju letos narastel za 30 % — v primerjavi s tromesečjem leta 1954. Na to so vplivali povečani zaslužki in prejemki 19 % novozaposlenih delavcev. Prav tako so narasli dohodki kmetovalcev in obrtnikov. Kmetje so dobili za odkupljene kmetijske proizvode v prvem tromesečju 32 % več sredstev kot lani v istem času. Dohodki kmetov so narasli zaradi večjega odkupa mesnih proizvodov in tudi zaradi višjih odkupnih cen kmetijskih pridelkov. Dohodki obrtnikov pa so v prvem četrtletju narasli za 57 % v primerjavi z njihovimi dohodki od januarja do aprila 1954.

Povsem razumljivo je, da so taki kupni fondi pritiskali na trg in potlej je tudi razumljiv prej omenjeni porast cen. Pritisk na blago in cene še vedno traja. Zato so bili nujni nekateri ukrepi, ki naj vsklade ta nesorazmerja. Potrebno je bilo določiti cene važnim surovinam in polproizvodom, potrebno bo odvzeti del izvenplanskega dobička, ki ga bodo podjetja tudi letos prav gotovo ustvarila itd. Razumljivo je, da v prvem tromesečju še niso prišli do izraza vsi ekonomski in drugi ukrepi, vsebovani v družbenih planih Zveze, republik in komun. Lahko pa pričakujemo, da bodo v naslednjih mesecih ukrepi, ki naj pomirijo tržišče, rodili potrebne plodove in da bo na rast proizvodnje in produktivnosti dela začel vplivati tudi nov plačni sistem in drugačna razdelitev dohodkov gospodarskih organizacij.

KJER DELAVCE PRAVILNO NAGRAJUJEJO, HITREJE NARAŠČA PROIZVODNJA

Položaj na trgu nas opozarja, da moramo res dosledno uresničevati načela tarifne politike. Vsako povišanje prejemkov brez ustreznega dviga proizvodnje bi nesorazmerja med kupnimi in blagovnimi skladi samo še povečala. Na žalost moramo ugotoviti, da so ti pogoji že kaj pogosti. Prizadevati si moramo, da bomo povsod pravilno uveljavili načela plačnega sistema, ker bo to vplivalo na rast proizvodnje in znižanje proizvodnih stroškov. Samo od rasti proizvodnje in znižanja proizvodnih stroškov si namreč lahko obetamo občutnejši dvig življenjske ravni. Kjer so pravilno uveljavili tarifno politiko že narašča proizvodnja in tudi stroški so nižji. To na primer ugotavljajo v nekaterih podjetjih v celjskem, trboveljskem in ljubljanskem okraju pa tudi drugod. Če bomo več in ceneje naredili, bomo lahko tudi več in ceneje kupili.

Tromesečni obračun industrijske proizvodnje je prav lep. čeprav so nekaterim tovarnam manjkale surovine in niso izpolnile proizvodnega plana tako, kot so planirale v začetku leta. (Pogled na vlivanje jekla iz šesttonske elektro obločne peči v Litostroju)

IZREDNA PRILIKA!

Ljudske odbore, knjižnice, zadruge, podjetja, zavode, ustanove in druge opozarjamo, da je na zalogi še nekaj izvodov

»KRAJEVNEGA LEKSIKONA LRS«

ki si ga lahko nabavijo po izredno znižani ceni: polplatno 400 din, celoplatno 450 din! Obsežna izdaja ima nad 1000 strani, 250 lepih pokrajinskih slik, 22 krasnih celostranskih fotografij naših planinskih postojank ter 21 zemljevidov. Prikazanih in opisanih je po površini, po številu in socialni strukturi prebivalstva, nadmorski višini itd. nad 8000 naselij in zaselkov Slovenije s koprskim okrajem vred, obsežen je prikaz šolstva, zdravstva, katastrskih občin, železniških postaj, planinskih postojank, abecedni seznam vseh naselij in pošt itd. Dobi se v vseh knjigarnah in pri »Uradnem listu LRS«, Ljubljana, Erjavčeva 11a, poštni predal 336.

NEKAJ BESED O GOSPODARSKEM KRIMINALU

Dve plati kriminala

Kaj vse se lahko skriva za brezplačnimi darili in izgovorom »vzdržujemo dobre poslovne zveze«. — Uslužbenci podjetja Volna in Teko so z darili drug drugega podkupovali

Kadar govorimo o gospodarskem kriminalu ,mislimo na tista kazniva dejanja storilcev, ki škodujejo ljudskemu in zadružnemu premoženju in s tem spodkopavajo temelje naše družbene ureditve. Oblike gospodarskega kriminala so zelo različne: tatvine, poneverbe, špekulacije, nevestno poslovanje, zloraba uradnih pravic itd. Z razvojem našega gospodarstva, s spremenjenim gospodarskim položajem se spreminjajo tudi oblike tega kriminala. Kar se je v času planskih razdeljevanj štelo kot »usluga«, to je izvenplanska dodelitev posameznih proizvodov posameznikom, kar se je v času cen po planu I. in II. pod naslovom »pomoči« delavcem in uslužbencem dajalo posameznikom po nepravilnih nižjih cenah, to so v današnjem času čisto navadne tatvine, poneverbe in razne druge oblike okoriščanja.

Po statističnih podatkih sodišč gospodarski kriminal v zadnjih letih narašča. Tako je bilo pred sodišči v Sloveniji v letu 1954 obtoženih zaradi dejanj gospodarskega kriminala 28,5% več oseb kot v letu 1953. Lani je bilo zaradi gospodarskega kriminala obtoženih skupno 26,8 % vseh obtožencev. Pri tem je zelo značilno, da kljub naraščanju odkritih storilcev gospodarskega kriminala sorazmerno pada udeležba delavcev pri teh kaznivih dejanjih, narašča pa udeležba uslužbencev. Upoštevati je še treba, da delavci izvrše navadno le lažja kazniva dejanja, predvsem manjše tatvine, medtem ko so kazniva dejanja uslužbencev velikokrat težja in precej bolj oškodujejo skupnost. Tako so močno narasli v letu 1954 primeri težkega kriminala, kot na primer grabeži. Res je tudi, da je bilo obtoženih pred sodišči v letu 1954, kakor tudi letos, že precej vodilnih uslužbencev raznih podjetij, kot so direktorji, komercialisti, računovodje, obratovodje, poslovodje itd. in to ne samo kot posamezni storilci, temveč tudi precejkrat kot organizirane skupine storilcev v podjetjih.

Razen materialne škode, ki jo utrpi naše gospodarstvo, pa ne smemo prezreti predvsem moralne škode, ki nam jo, posebno skupine kriminalcev v podjetjih, povzročajo s tem, da skušajo spriditi ne samo sodelavce v samem podjetju ,temveč tudi razne ljudi izven podjetja. Ti si namreč hočejo tako »zavarovati hrbet« in ustvariti v družbi ugleden položaj. Razen tega pa se ti storilci, s pomočjo raznih uslug, povezujejo s posamezniki v drugih podjetjih in se tudi s pomočjo teh skušajo okoristiti na račun družbe. Teh primerov je več. Poglejmo samo ,kaj se je dogajalo v podjetju »Volna« in »Teko«.

Bivši direktor Boris Mlinar, komercialist Evgen Šipek in tehnični vodja Franc Brinc iz tekstilne tovarne »Volna« v Laškem so s svojimi dejanji oškodovali splošno ljudsko premoženje za okoli dva milijona din. Zlorabljali so uradni položaj, jemali visoke podkupnine, ponarejali in uničevali uradne listine, poneverjali uradno zaupani denar itd. Direktor in komercialni vodja sta od leta 1949 do 1954 protizakonito izdala iz tovarne približno 1000 m raznega tekstilnega blaga ali brezplačno ali pa z neupravičenimi popusti raznim zasebnikom, drugim podjetjem in družbenim organizacijam. Tako sta raznim osebam brezplačno razdelila za 166.500 din tekstilnega blaga. Teh »daril so bili v letu 1951 deležni: dva uslužbenca bivše Glavne direkcije tekstilne industrije, en uslužbenec bivšega komiteja za lokalno industrijo, tehnični vodja Tovarne volnenih odej v Škofji vasi, uslužbenec Narodne banke v Celju, direktor Tekstilne tovarne v Preboldu, direktor Tovarne nogavic v Polzeli; v letu 1952 in 1953 pa uslužbenci podjetja »Teko« v Ljubljani: Franc Morel, Ferdo Grabrijan in Ivan Praznik, komercialist in direktor tovarne »Ibi« v Kranju; v letu 1954 uslužbenec Predilnice v Litiji itd.

Mlinar in Šipek sta se izgovarjala, češ da sta dajala to blago zasebnikom raznih gospodarskih podjetij »zaradi vzdrževanja dobrih poslovnih stikov«, kakor tudi, da je takšen način izdajanja blaga itak navada v naših podjetjih. Jasno je, da gre v podobnih primerih v resnici za izrazito korumpiranje ljudi izven podjetja, v pričakovanju, da jim bodo ti posamezniki tudi izkazovali kakršnekoli usluge. In res so tako Mlinar, kot ostali obdolženci, sprejeli od teh ljudi protiusluge. Mlinar je prejel od tovarne »Ibi« 16 m flanele in 6 m tiskanega blaga, od podjetja »Teka« 4 gume za svoj osebni avtomobil, od Tekstilne tovarne v Preboldu približno 2 kg kotenine, od Tovarne nogavic v Polzeli več parov nogavic — vse brezplačno. Iz dokaznega materiala, ki je priložen obtožnici proti vodilnim uslužbencem podjetja »Teko« v Ljubljani, lahko razberemo, da so Franc Morel, Ivan Praznik, Ferdo Grabrijan in Jože Prah dajali in dobivali od raznih podjetij, s katerimi so bili v poslovnih zvezah, razna darila v obliki potrošnih proizvodov za svojo osebno uporabo. Tako je dobil direktor Morel dne 1. oktobra 1953 med drugim od Industrije platnenih izdelkov v Jaršah 18 m gradla, od Tekstilne tovarne v Novem mestu dne 28. oktobra 1953 18,60 m kamgarna, od tovarne »Metka« v Celju 3,30 kg ostankov, od Tovarne volnenih odej v Škofji vasi pri Celju dne 26. avgusta 1954 10 volnenih odej; Ferdo Grabrijan je dobil od tovarne »Metka« v Celju dne 25. junija 1954 2 kg ostankov, od Tekstilne tovarne v Ajdovščini pa 4 rjuhe — ne da bi niti eden niti drugi plačala kakršenkoli račun.

Samo ta dva primera nam povesta, da ni bilo hudo oškodovano samo splošno ljudsko premoženje, temveč da gre tu predvsem za moralno plat teh dejanj. Videli smo, da se storilci medsebojno povezujejo in skušajo z raznimi »uslugami«, ki so v resnici čisto navadna podkupovanja, zavesti v blato kriminala čim več ljudi. Nedvomno so take težnje družbi izredno škodljive in zato jih je treba korenito iztrebiti.

P. J.

IZ TEKSTILNE TOVARNE PTUJ

Če je kolektiv enoten...

V Tekstilni tovarni Ptuj so dne 10. maja letos znižali cene. Blago prodajajo povprečno za 30 din pri metru ceneje. Kako so to dosegli? Pravijo, da edinole s svojo prizadevnostjo. V prvem tromesečju so izpolnili proizvodni plan s 96 %, čeprav so imeli 17 strojev v generalnem popravilu. V podjetju je še vedno v veljavi star tarifni pravilnik (torej so delavci plačani po starem), vendar je občutno porasla proizvodnja in delavci bolj varčujejo s surovinami ,odkar vedo, da je v veljavi nov tarifni plačni sistem. V aprilu in tudi prejšnje mesece so izdelali 2500 m blaga več na mesec kot v minulem letu. Aprila so prav tako prihranili nad 600 kg surovin. Tkalci in tkalke, pripravljalci in drugi bolj pazijo na kakovost blaga. Letos so imeli v podjetju samo 200 m blaga z napakami (to blago so darovali Svetu za socialno skrbstvo, da bodo dobili nove obleke otroci, ki pojdejo poleti v primorska okrevališča). Blago so torej lahko pocenili, ker je porasla proizvodnja in ker so s skrbnejšim delom zmanjšali proizvodne stroške.

Sedanja ptujska Tekstilna tovarna ,kakršna je, je plod vztrajnega dela majhnega, vendar žilavega delovnega kolektiva. Do leta 1950 je domovalo 36 članov kolektiva s 30 statvami nad prostori Ptujskega muzeja. Povsem razumljivo je, da muzej in tovarna ne spadata skupaj. In tako se je dogodilo, da se je podjetje moralo izseliti. Takrat, ko so delavci zvedeli, da se bodo morali raziti ali pa preseliti v druge prostore, se je pravzaprav šele začela rast nove tovarne. Okraj je prispeval za novo tovarniško poslopje 1,400.000 din. Delavci so začeli jeseni leta 1950 z gradnjo. Kopali so temelje, mešali beton, prenašali opeko, pomagali so zidarjem. 13. aprila 1951 so že ropotali stroji v novi tkalnici in pripravljalnici.

Prizadevnost kolektiva s tem še ni splahnela. Tovarno so hoteli razširiti. Kupili so 23 starih tkalskih strojev. Popravili so, kar je bilo polomljenega. Proizvodnja je začela vidno naraščati. Vsako leto so izdelali več blaga. Leta 1948 so na primer stkali samo 180.000 m blaga na 30 statvah. Letos računajo, da bodo stkali na 53 statvah že 800.000 m blaga ,torej 620.000 m več kot pred leti.

Stroji so že hudo zastareli. Zato se je vodstvo podjetja dogovorilo s podjetjem »Tekstil-stroj« iz Zagreba, da bi jim generalno popravili vse tkalske stroje. Del tega načrta so že uresničili. Osem strojev so že dobili iz popravila, 9 pa jih še imajo v popravilu. Vendar, kot kaže, letos načrt ne bodo mogli docela uresničiti. Nimajo namreč potrebnega kredita za generalno popravilo vseh strojev. Razen popravila strojev so letos obnovili tudi barvarno in v njej namestili sodobne prezračevalne naprave.

Kolektiv Tekstilne tovarne (ki šteje sedaj 66 članov) je v teh nekaj letih, in tudi letos s poceni tvijo blaga, dokazal, kaj vse je mogoče uresničiti, če je enoten in če zna gospodariti. P. D.

Upravni odbor Tekstilne tovarne Ptuj

IZ JESENIŠKE ŽELEZARNE

3500 ton elektrod bodo letos izdelali

V jeseniški železarni sedaj izdelujejo 19 različnih vrst elektrod in sicer 7 vrst jeklenih žic za plamensko varenje, 2 vrsti golih in 2 vrsti strženastih elektrod, ter 8 vrst oplošenih elektrod. Kakovost teh izdelkov sta priznala kvalifikacijska urada v Londonu in Parizu.

Proizvodnja elektrod nenehno narašča. Lani so v jeseniški železarni idelali le 54 ton elektrod. Letos računajo, da jih bodo izdelali nad 3500 ton. S tolikšno proizvodnjo bodo zadovoljili domače in tuje kupce. Jeseniška železarna namreč izvaža elektrode v 13 izvenevropskih držav.

Jablanica daje največ električne energije

Bosna in Hercegovina je dosegla rekord v proizvodnji električne energije. Do sredine maja so bosansko-hercegovske elektrarne proizvedle 2 milijona kilovatnih ur električne energije. Samo hidroelektrarna v Jablanici, kjer sta prva agregata začela obratovati pred dvema mesecema, je proizvedla milijon 73 tisoč kilovatnih ur.

Od te rekordne proizvodnje so oddali Srbiji 340 tisoč kW ur električne energije, okoli 330 tisoč kW ur pa Hrvatski.

NOVA GOSPODARSKA PREDPISA

NAČRTNO PROUČUJMO

proizvodnjo in plačni sistem

Na zadnji seji Republiške komisije za plače so člani okrajnih komisij opozarjali, da je treba čimprej izdati navodila, kakšne podatke so gospodarske organizacije dolžne pošiljati komisijam. Dejali so, da bo le tako mogoče uspešno spremljati in analizirati plačni sistem. V zadnji številki Uradnega lista FLRJ (štev. 21/55) je objavljeno razen »Navodila o izplačevanju akontacij na plače gospodarskih organizacij« tudi »Navodilo o podatkih, ki jih morajo gospodarske organizacije pošiljati komisijam za plače«. Navodilo o pošiljanju podatkov komisijam za plače, je zelo pomembno za nadaljnji razvoj plačnega sistema.

Banke in komisije za plače bodo po[illegible] dobile potrebne podatke o plačnem sistemu in gibanju proizvodnje. Komisije za plače bodo lahko na osnovi podatkov iz podjetij zvedele, koliko delavcev dela v normi in v času, koliko od teh je delavcev in uslužbencev, koliko jih dela v proizvodnji in režiji, kakšno je razmerje med višje in nižjekvalificiranimi delavci in uslužbenci, kako se gibljejo plače po času in učinku itd. Skratka, komisije za plače bodo dobile vse tiste potrebne podatke, ki jih ljudski odbori potrebujejo, da lahko uspešno uravnavajo tarifno politiko v okraju.

Podjetja pogostokrat ne analizirajo, kako se giblje proizvodnja in kako je s plačnim skladom. Sedaj, ko bodo morale zbirati podatke za okrajne komisije za plače, bodo delavski sveti podjetij dobili potrebno osnovo za znanstveno in načrtno proučavanje proizvodnje. Če bodo podatke koristno uporabili, bodo lahko odstranili napake, ki zavirajo proizvodnjo ali ki maličijo tarifno politiko. D

PRIZNANJA POŽRTVOVALNIM SVOBODARJEM

„ODLIČJA SVOBODE“

Veliko in pomembno vlogo pri izobrazbi našega delavstva so izpolnila že predvojna delavska društva »Svobod« v Sloveniji. Bila so nosilec naprednih socialističnih stremljenj, ker so se zavedala, da je moč proletariata tem večja, kolikor bolj je izobražen. Veliko težav in preganjanj so tedaj doživljali napredni svobodarji pri svojem delu. Bili so oblikovalci revolucionarnega duha v našem delavstvu, borci, ki so vedeli, da nobene velike stvari ni moč doseči brez žrtev.

Tudi danes, pri graditvi socializma, se ne borimo samo z najrazličnejšimi materialnimi težavami, temveč tudi z miselnimi ostanki kapitalistične preteklosti. Zato moramo razširjati svoje kulturno obzorje. Socializem potrebuje izobražene ljudi, ki ne bodo samo mojstri svojega dela, temveč oboroženi z vsem tistim, kar je človeštvo ustvarilo lepega in velikega v kulturi, umetnosti in znanosti. In spet so tu »Svobode«, tisti pionir izobraženstva, ki z revolucionarno doslednostjo utira pot k temu cilju. Tudi zdaj naletimo na težave. Toda te težave je moč premagati, ker so to težave naše rasti, našega razvoja, težave mladega, krepkega in za življenje sposobnega organizma. Vsega tega se naše »Svobode« zavedajo in to je njihova odlika borbenosti in napredka.

Več sto je naprednih svobodarjev, ki so pred vojno in med njo neustrašeno in požrtvovalno delovali za revolucionarno prosvetljevanje delavcev. Tudi sedaj so predani graditvi naše socialistične domovine. Še več sto pa jih je zraslo iz naše revolucije, vzniklo iz naše mlade rasti in nesebično grade novo socialistično kulturo ter odločilno vplivajo na duhovno izobrazbo delavstva in na njihovo izpolnjevanje revolucionarnega poslanstva.

Vse to je imel v mislih Glavni odbor Zveze delavskih prosvetnih društev »Svobod«, ko je na svoji zadnji seji dne 20. maja sklenil, da bo v vzpodbudo in v priznanje podeljeval najpožrtvovalnejšim in zaslužnim svobodarjem ter delavskim prosvetnim društvom »Svoboda« častna družbena odličja. Odbor je potrdil pravilnik, ki določa, da lahko »Odličja Svobode« prejmejo posamezniki, delavska prosvetna društva in posamezne prosvetne skupine delavskih prosvetnih društev. Za posameznika so določena »Odličja Svobode« tretje stopnje — bronasta, druge stopnje — srebrna, in prve stopnje — zlata. Prav taka so »Odličja Svobode« za društva, le s to razliko, da imajo za podlago rdeče polje.

V pravilniku je rečeno, da prejmejo »Odličja Svobode« tretje stopnje tisti, ki so si pridobili pomembne zasluge pri prosvetljevanju in izobraževanju delovnih ljudi in z organizacijskim delom pri ustanavljanju, razvijanju in krepitvi naprednih revolucionarnih delavskih prosvetnih društev. »Odličja Svobode« druge stopnje prejmejo tovariši, ki imajo še vidnejše zasluge, so sodelovali na večjem področju in so odločilno vplivali na duhovno rast delavcev in na njihovo izpolnjevanje revolucionarnega poslanstva. »Odličja Svobod« prve stopnje pa prejmejo tisti tovariši, ki so vse svoje življenje posvetili revolucionarnemu prosvetljevanju delavcev, jih učili in plemenitili ob idejah znanstvenega socializma in najnaprednejših znanj, ter tako krepili revolucionarno silo in tvorno moč delovnih ljudi.

»Odličja Svobode« tretje in druge stopnje podeljujejo na predlog upravnih odborov sama delavska prosvetna društva. »Odličja« prve stopnje pa podeljuje Glavni odbor Zveze delavskih prosvetnih društev »Svobod«.

Razen »Odličja Svobode« dobi vsako nagrajeno društvo ali posameznik diplomo. Nagrajena društva lahko dobe tudi simbolična darila, o čemer sklepa za vsak posamezen primer organ, ki podeljuje »Odličje«.

Na isti seji so člani Glavnega odbora sprejeli tudi pravilnik o diplomah za člane delavskih prosvetnih društev. Te diplome lahko dobe vsi člani delavskih prosvetnih društev, ki vsaj pet let delujejo v delavskih prosvetnih društvih, se udeležujejo družbenih shodov in prireditev ali pa celo aktivno sodelujejo v posameznih društvenih družinah. Diplome bo izdal Glavni odbor Zveze in bodo enotne za vsa društva.

Ta priznanja pionirjem delavske kulture, ki jih podeljuje zveza delavskih prosvetnih društev »Svobod«, bodo prav gotovo poglobila in še bolj poživila napredno in revolucionarno delo naših delavskih prosvetnih društev.

»Svoboda« v Bršljinu marljivo deluje. V Bršljinu pri Novem mestu so že od nekdaj doma dobri pevci. »Svoboda« jih je združila in pod strokovnim vodstvom lepo napredujejo. Imajo moški in ženski pevski zbor. Ženske so bolj delovne in njihov zbor je imel že več uspelih nastopov. Zdaj mislijo ustanoviti še mešani zbor, ki bo društveno dejavnost še bolj obogatil.

V Domžalah imajo dobro založeno knjižnico. Delavsko prosvetno društvo »Svoboda« v Domžalah ima knjižnico, s približno 6500 knjigami. Knjige si izposoja okoli 2000 obiskovalcev, ki so si v zadnjih štirih mesecih izposodili 8000 knjig. Knjižnica pa ima žal pretesne prostore.

Saša Tipel: Popraviti bo treba

V nedeljo so v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani odprli četrto republiško razstavo umetniške fotografije. Razstavo je priredila Fotoamaterska zveza Slovenije v Ljubljani v počastitev desete obletnice osvoboditve. Triinosemdeset slovenskih avtorjev razstavlja 393 del. Enaindvajset avtorjev iz drugih republik pa razstavlja 65 slik. Najboljše fotoamaterje so nagradili z zlatimi, srebrnimi in bronastimi medaljami. Med nagrajenci je tudi dr. Ivo Frelih.

O »SVOBODI« Z BLEJSKE DOBRAVE

Krepko so začeli

Delavsko prosvetno društvo »Svoboda« na Blejski Dobravi je mlado društvo, saj šteje komaj pet pomladi. Vanjo je vključen tudi pevski zbor (30 pevcev), ki ga vodi marljivi pevovodja Martin Jeran z Jesenic. Čeprav pevska družina dela šele pol leta, je že 24. aprila letos stopila pred občinstvo. Plod intenzivnega dela je bil koncert: 18 lažjih in tudi težjih skladb sodobne umetne ter narodne pevske literature. Vse pesmi je zbor zapel na pamet in najbolj presenetil z izredno čisto izgovarjavo ter smotrnim poudarjanjem posameznih skladb. Poslušalci, ki so do zadnjega kotička napolnili malo dvorano v spodnjih prostorih osnovne šole, so lepo petje nagrajevali od točke do točke z naraščajočo pohvalo. Med solisti obetata najlepši razvoj pevca Jože Jan in Jože Bucik. Požrtvovalni pevovodja Martin Jeran, ki prihaja na Dobravo dvakrat ali trikrat na teden, kakor je pač potreba, je prejel v zasluženo zahvalo šopek rdečih nageljnov. S podoknico na vasi se je pevska družinica razšla, trdno odločena, da bo vztrajno nadaljevala in poglabljala svoje uspešno začeto delo. Sklenili so, da bodo priredili v proslavitev desetletnice osvoboditve v bližnji in daljni okolici več koncertov. Prvi bo v Dovljah.

Razveseljivo je dejstvo, da je med tridesetimi pevci kar 17 mladincev. Pevski zbor »Svobode« vadi v učilnici šole na Blejski Dobravi, toda za koncerte nima nobenega primernega prostora. Dobrava in njena bližnja okolica nujno potrebujeta kulturni dom. Upajmo, da Dobravčani ne bodo več dolgo oklevali in pričeli z gradnjo, saj je njihova »Svoboda« pokazala, da ga pošteno zasluži!

A. L.

Dore Klemenčič-Maj: Zapuščeni mlinček, 1954, perorisba

V LJUBLJANI BODO RAZSTAVLJALI GRAFIKI VSEGA SVETA

Največja povojna razstava

Prvič bodo skupaj razstavljali umetniki Zahoda in Vzhoda. — Razstava bo odprta od 3. julija do 3. septembra

V vsem povojnem razdobju so skušali naši grafični in likovni umetniki pripraviti razstavo, na kateri bi se srečali predstavniki zahodne in vzhodne umetnosti. Žal se to doslej ni posrečilo. V burnem mednarodnem življenju je bila tudi umetnost zaprta v okvire blokov in interesnih področij.

Zdaj se bodo prvič po vojni srečali na mednarodni razstavi grafike umetniki vsega sveta, tako tisti z Zahoda, kakor oni z Vzhoda. Razstava bo od 3. julija do 4. septembra tega leta v Ljubljani. Mednarodna razstava grafike v glavnem mestu Slovenije bo umetniški dogodek, kateremu pripisujejo velik pomen v zamejstvu in tudi v Jugoslaviji. Zato so v pripravljalnem odboru najvidnejši kulturni in javni delavci in umetniki, med njimi Josip Vidmar, predsednik slovenske znanosti in umetnosti, dr. Izidor Cankar, akademik, Karel Dobida, direktor Narodne in Moderne galerije v Ljubljani ter umetniki Božidar Jakac, Franc Stele, Riko Debenjak, Franc Mihelič, Miha Maleš in drugi.

Od februarja ko je pripravljalni odbor Mednarodne razstave grafike v Ljubljani povabil tuje umetnike k sodelovanju na tej prireditvi, je doslej poslalo svoja dela več inozemskih grafikov; drugi pa so obljubili, da bodo tudi razstavili svoja dela. Moderna galerija v Ljubljani je že prejela po pet grafičnih del, ki jih je poslala nad 20 umetnikov iz Sodobne pariške šole umetnosti. Svoja dela sta poslala tudi dva nizozemska grafična umetnika. Pričakujejo še dela Francozov, Švicarjev, Nemcev in Japoncev iz Združenih držav Amerike- Finske, Anglije, Belgije, Italije, Kanade ter Madžarske, Češkoslovaške, Poljske, Grčije Turčije, Egipta, Norveške Danske, Švedske, Južne Afrike, Južne Amerike, Indije, Maroka in drugih dežel. Vsi ti pošiljajo te dni svoja dela Moderni galeriji v Ljubljani.

Pripravljalni odbor je skušal zagotoviti udeležbo le najbolj znanih grafičnih umetnikov. Na razstavo naj bi vsak poslal največ pet svojih najboljših del. Tako bi se Ljubljanska mednarodna razstava uvrstila med svetovno znane prireditve, »Bienale« v Sinsinatiju v ZDA itd. Imena umetnikov ki bodo razstavljali svoja dela v Ljubljani, so zagotovilo, da se bo Mednarodna razstava grafičnih del v glavnem mestu Slovenije uveljavila ne le v Jugoslaviji, temveč tudi v Evropi in v svetu sploh. Uspeh te razstave kot so na primer »Bianco-nero« (»belo-črno«) v Luganu v Švici, je napovedal tudi generalni sekretar Mednarodne organizacije likovnih umetnikov pri UNESCO, gospod Berto Lardera, ki je te dni dejal, da meni, da bo »mednarodna razstava grafike v Ljubljani najpomembnejša v svetu, ker se bodo na njej srečali grafični umetniki vsega sveta, saj bo pomenila prvi oficialni stik umetnikov Zahoda in Vzhoda«.

Kolikor je mednarodna razstava grafike v Ljubljani pomembna za umetniško življenje Zahoda in Vzhoda, prav toliko, če ne več, pa pomeni tudi za Jugoslavijo. Ta prireditev bo afirmirala našo domovino kot pomembno kulturno in mednarodno središče. Z druge strani pa bo na tej prireditvi okrog 20 jugoslovanskih mojstrov grafike pomerilo svoje moči s sodobniki drugih dežel. Jugoslovanski grafični umetniki so doslej dobili doma in v tujini visoka priznanja za svoja dela. Ne bi nas presenetilo, če bi tudi na tej mednarodni prireditvi dobili visoka priznanja. Nagrade bo razdeljevala posebna žirija, sestavljena iz najuglednejših tujih in jugoslovanskih umetnikov in kritikov.

Vse kaže, da bo Mednarodna razstava grafike v Ljubljani ena najkvalitetnejših prireditev te vrste, ki bo presegla Bienale v Luganu, Sinsinatiju in Benetkah. Pomenila bo vidno afirmacijo Jugoslavije in njenega mesta Ljubljane, kjer prireditelji te mednarodne razstave že razmišljajo o tem, da bi jo spremenili v tradicionalno razstavo, ki bi bila odprta vsako leto.

PABERKI
O DELU »SVOBOD«

Odprli so novo čitalnico in knjižnico. Preteklo nedeljo so svobodarji na Lescah slovesno odprli novo čitalnico in knjižnico v prostoru na Zagi. V knjižniških omarah imajo že okoli 2200 knjig, ki se jih pridno izposojuje nad 700 bralcev. Čitalnica je preskrbljena tudi z dnevnim in tedenskim časopisjem in ga članstvo rado prebira.

Pevski zbor mariborske »Svobode« — Tabor se marljivo pripravlja na turnejo po Slovenskem Primorju. Moški, ženski in mešani pevski zbor »Angel Besednjak« DPD »Svoboda« Tabor v Mariboru se marljivo pripravljajo na veliko turnejo po Slovenskem Primorju. Na pot bodo odšli v začetku julija. Najprej bodo obiskali Branik, rojstno vas narodnega heroja Angela Besednjaka, kjer bodo 3. julija počastili njegov spomin z odkritjem plošče na njegovi rojstni hiši. Razen v Braniku pa bodo priredili koncerte še v Novi Gorici, Ajdovščini, Kopru, Hrpelju in Postojni.

Akademija v proslavitev 10-letnice osvoboditve. Ob desetletnici osvoboditve je ptujska »Svoboda« dne 19. maja priredila uspelo akademijo, s katero je potem gostovala tudi v Kidričevem.

Štefan Zweig

ŠAHOVSKA NOVELA

Zdaj boste razumeli, zakaj sem se vedel tako nevljudno, a verjetno tudi čudno do vaših prijateljev. Slučajno sem šel skozi salon za kadilce, ko sem videl vaše prijatelje pred šahovsko desko; nehote sem od presenečenja in strahu obstal kakor vkopan. Popolnoma sem bil namreč pozabil, da je mogoče igrati šah na pravi šahovnici in s pravimi figurami, pozabil sem, da lahko pri tej igri sedita dva različna, živa človeka, drug nasproti drugemu. Številke, s katerimi sem si pomagal pri mojih težkih vajah, so bile samo nadomestilo in simbol teh pravih figur; moje presenečenje nad dejstvom, da bi lahko to pomikanje figur na šahovski deski izenačil z mojo domišljijo, bi mogel primerjati s presenečenjem astronoma, ki je bil na papirju po najbolj zamotanih metodah izračunal, da obstaja nov planet, nato pa ga je v resnici opazil v vsemirju kot svetlo, sjajno zvezdo. Kot hipnotiziran sem strmel na šahovsko desko in gledal na njej svoje diagrame — konja, trdnjavo, kralja, kraljico, kmete kot resnične figure, izrezane iz lesa; da bi si jasno predočil partijo, sem jo moral nehote najprej prenesti iz svojega abstraktnega sveta številk v svet figur, ki se premikajo. Polagoma se je v meni prebudila želja, da bi opazoval tako resnično igro med dvema partnerjema. In tedaj se je zgodilo tisto najbolj neprijetno, da sem pozabil na vljudnost in se vmešal v vašo partijo. Tista napačna poteza vašega prijatelja me je zadela kot nož v srce. Zadržal sem ga z nezavedno kretnjo, kakor brez razmišljanja zgrabimo otroka, ki se nagiblje preko ograje. Šele kasneje sem spoznal, kakšno nevljudnost sem zagrešil s svojim vmešavanjem.«

Takoj sem skušal prepričati doktorja B., kako veseli smo vsi, da smo se tako seznanili z njim, in da bo zame po vsem tem, kar mi je zaupal, dvakrat zanimivo to, da bom lahko jutri navzoč pri napovedanem turnirju. Dr. B. je nemirno zganil z roko.

— Nikar preveč ne pričakujte. To bo zame samo poskus... poskus, ali sem... ali sem sploh sposoben, da lahko odigram pravilno partijo šaha na pravi šahovski deski, s pravimi figurami, z živim partnerjem... kajti vedno bolj dvomim, ali so bile tistih sto in tisoč partij, ki sem jih bil odigral, pravilno igrane, da niso bile morda samo neke vrste šaha v snu, v vročici, neka vročična igra, v kateri, kakor se to dogaja vedno v snu, človek izpusti neke določene dele. Nadejam se, da ne mislite resno, da se zdim samemu sebi dovolj sposobne pomeriti se s šahovskim mojstrom, ki je svetovni prvak. To, kar mene zanima in privlači, to je le posthumna radovednost, da bi ugotovil, ali je bilo tisto v celici še šahovska igra, ali pa že neke vrste blaznost in ali sem bil tedaj še tik pred nevarnim robom, ali pa že na drugi strani, — samo to želim spoznati, samo to.«

Z druge strani ladje je ta trenutek odjeknil gong, ki je vabil k večerji. Verjetno sva se z dr. B. pogovarjala dve uri, ker mi je pripovedoval mnogo bolj obširno vse to, kar sem tukaj zapisal. Prisrčno sem se mu zahvalil in odšel. A nisem prišel še do konca palube, ko me je dohitel in je dodal nervozno in nekoliko zmedeno:

»Še enkrat! Prosim vas, da vnaprej sporočite gospodom, da ne bi kasneje mislili, da sem nevljuden: igral bom eno samo partijo... To naj bi bil pravzaprav konec starega računa — torej odločni konec, nikakor pa ne novi začetek... Ne bi hotel, da bi me znova popadla strast igre, ki se je z grozo spominjam... in razen tega... razen tega me je tudi zdravnik takrat opozoril... izrecno opozoril. Vsakdo, kdor je enkrat podlegel neki strasti, je za vedno ogrožen, pa tudi — čeprav po ozdravitvi — pri tako zvanem »šahovskem zastrupljenju« je bolje izogibati se šahovski deski... torej, saj razumete, — samo ta edina poskusna partija zaradi mene samega, in nič več.«

»Razumem vas,« sem dejal. »Nisem vam pa še povedal, da se spominjam imena vaše družine.«

Hotel sem oditi, a me je spet zadržal.

»Pravkar ste bili tako prijazni, da ste mi rekli, da se kot Dunajčan spominjate imena moje družine. Verjamem pa, da nikdar niste slišali za advokatsko pisarno, ki sem jo vodil sprva skupaj s svojim očetom, kasneje pa sam, kajti mi nismo zastopali tistih primerov, o katerih pišejo časopisi, načelno pa smo odklanjali tudi vse nove kliente. V resnici niti nismo imeli prave advokatske prakse, temveč smo bili izključno pravni svetovalci velikih samostanov ter smo upravljali njihova posestva, ker je bil moj oče kot nekdanji poslanec klerikalne stranke zelo blizu samostanskim krogom. Razen tega — danes, ko pripada monarhija že zgodovini, smemo govoriti o tem —, nam je bila poverjena uprava premoženja nekaterih članov cesarske družine. V zvezi z dvorom in s klerom — eden mojih stricev je bil cesarjev osebni zdravnik, drugi pa opat samostana v Seitenstettenu — sta bili že dve generaciji moje družine; naša dolžnost je bila, da te zveze obdržimo, da vršimo tiho, da tako rečem neslišno službo, ki nam jo je omogočalo že podedovano zaupanje in za katero je zadostovala najstrožja diskretnost in zaupljivost, lastnosti, ki ju je moj pokojni oče posedoval v največji meri; njemu se je zares posrečilo, da je s svojo preudarnostjo tako med inflacijo kakor v času preobrata svojim klientom rešil znatne materialne vrednosti. Ko je kasneje v Nemčiji prišel na krmilo Hitler in začel s svojimi razbojniškimi napadi na premoženje cerkve in samostanov, tedaj so tudi z one strani meje šle skozi naše roke mnoge transakcije, ki naj bi rešile pred konfiskacijo vsaj premičnine; o tajnih političnih poslih cerkve in vladarjeve hiše sva midva z očetom vedela več, kakor bo kdajkoli prišlo v javnost. Prav ta skromnost naše pisarne — saj nismo imeli niti napisa na vratih — in previdnost, s katero smo se izogibali vseh ljudi iz monarhističnih krogov, nam je bila najzanesljivejša obramba pred nevljudnimi preiskavami. V resnici ni ves ta čas niti en službeni predstavnik državne oblasti v Avstriji niti slutil, da so tajni kurirji cesarskega doma dvigali ali predajali najvažnejšo pošto prav v naši skromni pisarni na četrtem nadstropju.

PRED OBISKOM DVEH VELIKIH AZIJSKIH DRŽAVNIKOV

Iskreni prijatelji

U Nu bo prišel v Jugoslavijo 6. junija, Nehru pa zadnje dni junija. — Oba obiska bosta veliko koristila stvari miru

V juniju nas bosta obiskala dva velika azijska državnika, iskrena borca za mir, napredek ter aktivno in miroljubno koeksistenco med narodi in državami. U Nu, predsednik burmanske vlade, in Nehru, predsednik indijske vlade.

U Nu bo prispel v Jugoslavijo že 6. junija. Preteklo soboto je odšel iz Kalkute v Izrael, prvo državo, ki jo je obiskal med svojim dvomesečnim potovanjem po svetu. Iz Izraela bo odšel v Jugoslavijo, potem pa še na Angleško, v Združene države Amerike in na Japonsko.

Nehru pa bo najprej obiskal nekatere vzhodnoevropske države in šele potem bo odpotoval v našo domovino. Pričakujejo, da ga bomo lahko sprejeli zadnje dni junija.

Pred odhodom iz Ranguna je ministrski predsednik U Nu izjavil, da bo njegov obisk v Jugoslaviji še bolj utrdil že doslej tesne stike med obema državama. »Razen tega sem prepričan, da bom neposredno spoznal velik napredek vaše države na področju industrializacije,« je dejal U Nu in pristavil: »Obisk vašega velikega voditelja maršala Tita v Burmi je naredil globok vtis na ljudstvo, ki se vedno bolj zaveda prijateljskih čustev voditeljev in narodov Jugoslavije do burmanskega ljudstva. Sedaj so naše vezi mnogo krepkejše, kot so bile prej.«

Predstavnik indijske vlade pa je ob objavi sporočila o obisku Nehruja v Jugoslaviji izjavil, da je ta obisk po mnenju Indije važen dan v razvoju zvez Indije s tujino, zlasti pa za razvoj prijateljskih zvez z Jugoslavijo. »Indija in Jugoslavija podobno gledata na mednarodne probleme, tesno sodelujeta v mednarodnih organizacijah, med obiskom Tita pa sta navezali najtesnejše vezi, katerih odraz je bilo skupno poročilo. Obisk Nehruja v Jugoslaviji bo nadaljnji dogodek v tem razvoju...« je dejal predstavnik vlade prijateljske Indije.

U Nuja in Nehruja je povabil na obisk v Jugoslavijo tovariš Tito lani, ko je obiskal Indijo in Burmo. Čeprav je bil sklep o teh obiskih sprejet že pred meseci kot naravna posledica Titovega obiska v Aziji, vendar pripisujejo v Delhiju, Rangunu in Beogradu obisku visokih azijskih državnikov v Jugoslaviji še prav poseben pomen zato, ker se je v tem času na svetu marsikaj dogodilo, ker bosta Nehru in U Nu prišla v našo domovino le nekaj dni po razgovorih med najvišjimi državniki Jugoslavije in Sovjetske zveze. Zato poudarjajo, da bodo Nehru, Tito in U Nu ocenili najnovejše pozitivne činitelje v svetu in se pomenili, kako bi še bolj razvili, kako bi še več storili za obvarovanje miru, za razvoj aktivnega mednarodnega sožitja.

Naša visoka gosta bomo sprejeli tako prisrčno in toplo, kot so v Indiji in Burmi sprejeli našega Tita.

V Južnem Vietnamu je zavladal kaos. Hlapci različnih gospodov so se stepli, ljudje pa se stiskajo k zidovom in tišče ušesa, da ne bi slišali grmenja topov.

PROSLAVA MEDNARODNEGA DNEVA ŽENA V CELOVCU

»Za svobodo sveta«

»Koroška je dežela povezovanja in sprav med narodi,« je na proslavi žena dejal koroški deželni glavar Wedenig

Preteklo nedeljo so avstrijske žene proslavile v Celovcu Mednarodni dan žena pod geslom »Za svobodo sveta«. Na proslavo sta prišla tudi podpredsednik zvezne avstrijske vlade dr. Schärf, ki je obenem tudi predsednik avstrijskih socialistov, ter koroški deželni glavar Wedenig.

Ženam-socialistkam, ki so prišle v Celovec iz vseh avstrijskih dežel, je govoril deželni glavar Wedenig, ki je med drugim dejal, da je Koroška dežela povezovanja in sprav med narodi na meji dveh držav in je zato tudi geslo tega dneva žena »Za svobodo sveta« simbolično geslo političnega dela na Koroškem.

Deželni glavar, ki je tudi predsednik koroških socialistov, je dejal: »Ta dežela je bogata z naravnimi lepotami, za katerimi pa stoje veliki gospodarski problemi. Ko smo socialisti pred desetimi leti prevzeli odgovornost za usodo marljivega in skromnega koroškega ljudstva, smo se zavedali, da ne pomeni sužnost le okupacija, ampak tudi gospodarska zaostalost. Zato smo začeli načrtno razvijati proizvajalne sile in s tem ustvarjati pogoje za gospodarski napredek in osvoboditev ljudstva iz spon zaostalosti.«

IZ VELIKE BRITANIJE

VELIKA STAVKA

Na Angleškem stavka 67.000 železničarjev, ki zahtevajo zvišanje plač. Posledice te stavke, ki se je začela v soboto, se čutijo v vsej Veliki Britaniji. Vlada skuša z vozovi in kamioni zagotoviti preskrbo mest z glavnimi živili, industriji pa najpotrebnejše surovine. Če se bo stavka nadaljevala, bodo morali prenehati z delom v mnogih rudnikih in tovarnah, ker ne bodo mogli odpošiljati svojih proizvodov in dobivati surovin.

Deveti dan je stavkalo okoli 20.000 pristaniških delavcev. Britanska vlada je 31. maja razglasila obsedno stanje.

Zahodna Nova Gvineja je še vedno nizozemska kolonija, čeprav ljudstvo te dežele zahteva združitev z Indonezijo in čeprav so Nizozemci že leta 1949 obljubili, da bodo tudi to deželo vrnili Indoneziji. — Na sliki vidimo domačine Nove Gvineje, ki delajo na polju evropskega priseljenca.

KONGRES MKSS NA DUNAJU

Lakaji reakcije

Ameriški sindikalni odborniki, ki zagovarjajo politiko ameriške reakcije, naj nikar ne mislijo, da jim bodo evropski in drugi delavski sindikati sledili na njihovi nazadnjaški poti

Na Dunaju je bil pretekli teden kongres Mednarodne konfederacije svobodnih sindikatov (MKSS), ki združuje kakih 60 milijonov delavcev, predvsem iz Evrope in Amerike.

Kongres je razpravljal o raznih socialnih in mezdnih vprašanjih delavcev, med drugim pa tudi o sedanjem mednarodnem položaju in o ukrepih, ki bi bili potrebni za zagotovitev miru in mednarodne varnosti.

Večina delegacij se je strinjala z oceno, da je v sedanjem položaju popuščanja mednarodne napetosti potrebno storiti vse za izboljšanje odnosov med državami in narodi, za medsebojno sporazumevanje in mirno urejevanje spornih vprašanj. Le delegacija združenega imeriškega sindikata (AFL in CIO), ki so jo podpirali nekateri desničarsko usmerjeni sindikalni krogi, ni hotela trezno presoditi današnjih svetovnih problemov in se je trmoglavo zavzemala za boj proti »komunizmu«, za zaostritev mednarodnih odnosov.

George Meany, predsednik združenega ameriškega sindikata, je na kongresu dejal: »Sindikalisti morajo biti antikomunisti. Mednarodna konfederacija svobodnih sindikatov ne more biti nevtralna. Izboljšanje življenjske ravni delavcev je mogoče doseči le pod demokratičnim režimom.«

Podobno so na dunajskem kongresu govorili tudi Jakob Potofsky, Charles Kreindler in drugi ameriški sindikalni voditelji. Na vsak način so hoteli prepričati kongres, da morajo odnosi med sindikati in odnosi sindikatov do mednarodnih vprašanj temeljiti na politiki, ki jo v Ameriki zagovarjajo najbolj reakcionarni krogi, kajti le takšna politika je po njihovem »demokratična« in »svobodna«.

Naj nam gospodje iz ZDA oprostite. Mi zahtevamo, naj ameriški sindikalni odborniki prenehajo biti lakaji reakcije, in tudi oni nimajo pravice zahtevati, naj se evropski in drugi delavski sindikati odpovedo svojim neodvisnim pogledom na svet in na dogajanja v njem ter postanejo njihovi lakaji.

Indijansko zemljo bi si radi prisvojili

Posebna komisija ameriškega senata že dalj časa razpravlja o predlogu zakona, ki naj bi odpravil vladno varuštvo nad zemljo indijanskih rodov. Doslej so bile namreč lastninske pravice indijanskih rodov zavarovane s posebnim zakonom, ki je preprečeval kupoprodajo indijanske zemlje. Bogataši žele odpraviti ta zakon zato, da bi se lahko polastili še tistih koščkov zemlje, ki je ostala indijanskim rodovom po dolgoletnih bojih z belimi priseljenci.

IZ FRANCOSKEGA KAMERUNA

Demonstracije proti kolonializmu

»Zveza kamerunškega prebivalstva« je v preteklem tednu organizirala demonstracije proti francoski kolonialni upravi. V spopadih s policijo so bile trije demonstranti ubiti, 42 pa je bilo ranjenih. V Duavi in Jaundi so uvedli preiskavo in aretirali precej voditeljev zveze.

NAPETOST V FRANCOSKI SEVERNI AFRIKI

Osvobodilni boj

Nekaj podatkov o veliki revščini in nacionalnem zatiranju Arabcev v francoski Severni Afriki, ki v teh dneh s svojimi vstajami in dobro organiziranimi oboroženimi upori pretresa temelje francoskega imperija

V Severni Afriki je izbruhnil upor. Dobro organizirana oborožena vstaja je zajela Alžir in se razširila čez njegove meje v Maroko in Tunis.

Francoska Severna Afrika se spreminja v drugo Indokino. In za to so odgovorne francoske vlade, ki so s svojim odlašanjem in neodločnostjo, s podpiranjem interesov kolonialnih gospodov in francoskih naseljencev v teh deželah, potisnile severnoafriške Arabce na rob obupa. Ljudstvo francoskih severnoafriških posesti se je naveličalo čakati na obljubljene reforme, avtonomijo in svobodo, in prijelo je za orožje.

Najbolj vroče je v Alžiru. V tej deželi ima milijon Francozov v rokah upravo in 80% vsega gospodarstva, 8 milijonov Arabcev pa praktično nima nobenih pravic, čeprav jih uradno priznavajo za francoske državljane. Francozi imajo tudi 75% najboljše obdelovalne zemlje, Arabci pa obdelujejo slabo zemljo, na kateri pridelajo zelo malo pridelkov. V deželi je velika revščina. In bolezni. Poldrug milijon malaričnih bolnikov, četrt milijona primerov trahoma, 50.000 znanih primerov tuberkuloze. 10.000 prebivalcev ima le enega zdravnika. Dva in pol milijona arabskih otrok ne hodi v šole. In tako dalje...

V Kabiliji in v Auresu so se zbrale prve čete »felagov«, partizanov, ki so sklenili, da je boljše svobodno in junaško umreti, kot živeti v sužnosti. Kmalu so se iz čet razvile večje enote. Nastala je dobro organizirana armada, ki napada francoske priseljence in kolonialno vojsko.

V Alžiru je danes pravcata vojna. Pred vstajo je v tej deželi varovalo koristi francoskega imperija 200.000 vojakov, sedaj pa pošiljajo tja nove in nove okrepitve. Pravijo, da so že poslali dve diviziji in da jih bodo še nekaj poslali. Vlada poziva prostovoljce. Partizanov pa ni manj, čeprav so jih ujeli že 3000 (tako trde Francozi), ki v zaporu čakajo na sodbo.

Pa tudi v Maroku je vroče. V tej deželi imajo nekakšno upravo, ki pa pozna le koristi francoskih priseljencev. Nasproti tej upravi in priseljencem stoji nacionalna stranka Istiklal, ki zahteva neodvisnost Maroka.

Nekoliko boljše je v Tunisu. Toda boljše samo zato, ker je tunizijsko osvobodilno gibanje zelo močno, ker je to gibanje prisililo Francoze, da so popustili. In v Tunisu je tudi manj francoskih priseljencev kot v ostali Severni Afriki. Tam je tudi Mabib Burgiba ,sposoben voditelj Neo-Desturja, ki ima največ zaslug za to, da so se združile tunizijske množice v enotno in dobro organizirano gibanje, katerega najbolj revolucionarni del so sindikati.

Vstaje in upori v Severni Afriki so izbruhnili v dneh, ko je Francija zavlačevala podpis tunizijskega sporazuma, ki omogoča Tunisu notranjo avtonomijo. Šele sedaj, ko so se Francozi znašli v Severni Afriki pred drugo Indokino, je pariška vlada sporazum podpisala.

Tunizijski sporazum pa bo vplival na vso Severno Afriko. Francozi sicer žele, da bi pomirjevalno vplival, toda težko, če bodo sedaj, ko je Tunizija dobila avtonomijo, v Alžiru in Maroku kaj manj odločno zahtevali svobodo. Bolj verjetno je, da bo uspeh tunizijskega osvobodilnega gibanja vzpodbudil Alžirce in Marokance, in plamen, ki je že zelo velik in vroč, bo še večji in še bolj vroč.

Ulica enega izmed naselij v Visokih Andih, hribovju v Latinski Ameriki, kjer je revščina doma, kjer je bogastvo kos kruha.

REZULTATI ANGLEŠKIH PARLAMENTARNIH VOLITEV

Poraz laburistov

Laburistična stranka je izgubila poldrug milijon glasov. — V parlamentu bodo imeli konservativci 344 poslancev, laburisti pa 277. Osem milijonov volivcev ni volilo

Angleške parlamentarne volitve, ki so bile pretekli četrtek, so se končale z zmago konservativne stranke. Konservativci so dobili 13,336.182 glasov (49,84% — 344 sedežev v parlamentu), laburisti 12.405.130 glasov (46,36% — 277 sedežev), liberalci 722.400 glasov (2,7% — 6 sedežev), ostale majhne stranke pa 295.792 glasov (1,11% — brez poslanskih mest).

Konservativna stranka, ki so ji britanski volivci s temi volitvami zaupali vodstvo države v nadaljnjih petih letih, bo torej imela v bodočem parlamentu 59 glasov večine ali 67 poslancev več kot laburisti. V starem parlamentu je imela angleška konservativna stranka le 12 glasov večine ali 18 poslancev več kot laburisti.

Za zaupanje volivcev se je potegovalo nad 1400 kandidatov. Volivcev je bilo vpisanih 34 milijonov. Volilo jih je le 76,78%, pri zadnjih parlamentarnih volitvah pa 82,3%.

Približno 8 milijonov volivcev torej letos ni volilo. Med temi je največ delavcev, ki so se razočarali nad politiko laburistične vlade.

Zmaga konservativne stranke nas ni presenetila. Konservativci so stopili pred volivce z uspehi na notranjem in zunanjem področju, laburisti pa z nekim sredinskim programom, ki ni razgibal proletariata in nižjih slojev. Laburistom so tudi precej škodovali notranji spori, ki so močno izbruhnili na dan tik pred parlamentarnimi volitvami. Zanimivo je, da so nekateri desničarski laburistični kandidati pri volitvah propadli, Bevan pa je zmagal z veliko večino. To dejstvo nam govori, da se v angleškem laburističnem gibanju krepe sile levice, ki se zavzemajo za revolucionarnejše in bolj socialistične poglede.

Eden je zmagal, toda pred njim stoje velike naloge, s katerimi se bo moral spopasti, in kdo ve, kako bo položil svoj »zrelostni izpit«.

Vidali se je upri Hruščevu

Tržaški »Il Lavoratore« je v ponedeljek objavil uvodnik pod naslovom »Izjava Hruščeva in tržaški komunisti«, v katerem »pozdravlja razgovore, ki služijo miru, mednarodnemu sodelovanju in socializmu«, citira tisti del izjave Hruščeva, ki govori, da je resolucija Informbiroja delo Berije, in piše:

»Tržaški komunisti vztrajajo pri resoluciji Informbiroja in obžalujejo, če zaradi tega ne morejo biti solidarni z izjavo tovariša Hruščeva... Ljubše jim je odkrito izraziti svoje mnenje, ker so prepričani, da to ustreza resnici.«

Vidali se je torej upri Hruščevu, ker meni, da ne more upravičiti svojega sedemletnega razbijaškega in protisocialističnega delovanja.

Glasilo sindikatov Slovenije. Izdaja Republiški svet Zveze sindikatov za Slovenijo. Odgovorni urednik France Boštjančič Tisk Tiskarne »Ljudske pravice« v Ljubljani. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Čufarjeva ulica 1 — Dom sindikatov. Telefon: uredništvo in uprava 32-031, uredništvo 32-538, uprava 30-046. Poštni predal 284. Račun pri Mestni hranilnici v Ljubljani 601-305 1-221. List izhaja vsak petek. Rokopisov ne vračamo. Mesečna naročnina 40 din, četrtletna 120 din, polletna 240 din, celoletna 480 din; posamezna številka 10 din.

IZ PREDVOJNIH DNI

SREDI NOČI

MIHA KLINAR

Konec

»Kdaj?« je vprašala.

»Pred tremi dnevi.«

»No. Tisto pa lahko najdete v Kranju. Moja prijateljica je.«

Komandir pa je ni poslušal, čeprav je celo povedala naslov. Še bolj je bil prepričan, da bo ubežnico našel v Janezovi hiši. Pretaknili so vsak kotiček, preizkušali podnice v sobah, pregledali drvarnico in svinjak, kjer je Janezova žena redila prašiča.

Nič! In svitalo se je že.

Zlovoljno so orožniki odšli.

V tem času pa sta se vzpenjala v zasneženo področje Rožice starejši moški in mlada plavolasa žena. Oblečena je bila v novo smučarsko obleko. Prejšnji dan ji jo je napravil jeseniški krojač Stojan. Moški pa je imel navadne hlače, podvezane z ovojki. Oba sta nosila smuči.

»Še nikoli nisem smučal,« je rekel moški.

»Tudi jaz ne,« mu je smeje odvrnila. Potem pa vprašala: »Bova kmalu na meji?«

»Čez dve uri. Si utrujena, sodružica?«

»Ne,« je rekla. »Rada bi bila že na oni strani.«

»Ne mudi se,« je rekel moški. »Tu ni nevarno. In prav nič nisva sumljiva. Tu je v tem času, ko so doline kopne, vedno polno smučarjev. Tudi Hrvatov je nekaj.

»Greste vi večkrat tu čez?«

»Zdaj ne več. Hodijo mlajši. Včasih sem šel mnogokrat. Po material. V jeseniški partijski organizaciji sem odgovarjal za propagando.«

»In ste imeli vedno srečo?«

»Da. Le enkrat sem imel smolo.«

In začel je pripovedovati, kako je šel pred osmimi leti z dvema Ljubljančanoma na ono stran po literaturo in letake, a so jih prijeli Avstrijci.

»To je bilo ob božiču 1924. leta. Spustili so nas čez mejo. Čez nekaj dni pa me je prišel aretirat javorniški komandir Vodopivec. Ta me je imel vselej na piki. In odsedel sem sedem mesecev težke ječe...«

Povedal bi ji vso zgodbo, a je prišla mimo graničarska patrulja. Ni ju ustavila.

V planinski koči sta se odpočila in okrepčala. Potem pa sta se začela vzpenjati proti vrhu. V nekaj urah sta bila že v Lichtensteinovi elektrarni v Podrožici. Tu je moški izročil plavolasko nekemu delavcu, ki je že deset let vzdrževal zvezo z jugoslovanskimi komunisti, in se poslovil:

»Srečno, sodružica Milica!«

»Srečno, Wolf! In — vse za zmago revolucije!«

»Ne vem, če jo bom dočakal. Star sem.«

»Petinpetdeset let še ni starost, Wolf. Še ste korenjak!«

Wolf se je nasmehnil in se pogladil po sivih, na krtačko ostriženih laseh. Rekel je:

»Sicer pa! Marsikdo je revoluciji pripravljal pot in je ni dočakal. Srečen bom, če jo bodo kdaj uživali mladi.«

Še enkrat sta si stisnila roke. Potem se je petinpetdesetletni Tomaž Wolf zopet napotil navkreber. Zvečer se je vrnil na Jesenice. Truden se je ustavil v gostilni pri Balohu. Ljudje so bili poparjeni. Westen je zaprl tovarno in odpovedal vsemu delavstvu. Dva tisoč tri sto delavcev, kolikor jih je takrat delalo v tovarnah na Jesenicah in Javorniku, je ostalo brez kruha.

»Če bi bili enotni, ne bi prišlo do tega,« je rekel Wolf. »Brez enotnosti ne bomo dosegli ničesar.«

»Enotnost! Enotnost! To diši po komunizmu,« je zakričal plešasti mežnar, po poklicu električar in zasebnik. Tisti, ki so pili na njegov račun, so mu pritrjevali.

»In če diši! V komunizmu bi kaj takega ne doživeli!« je mirno, a s poudarkom rekel Wolf.

Plešasti mežnar bi se še rad prepiral. Hotel je, da bi ljudje udrihali po komunizmu. Toda ti so molčali. Kljub pijanosti se je oglašala v njih pobitost. Tovarna je utihnila. Dela ni. Brez dela ni denarja in kruha. Zmanjkalo ga bo že v nekaj dneh in potem bo — glad.

Wolf je šel in se oglasil pri mlademu sodrugu Stanetu Bokalu, da bi o današnjih dogodkih zvedel kaj več.

In zvedel je:

Enotnosti ni bilo med delavci. Zato niso mogli preprečiti Westnovih špekulacij. Z zaprtjem tovarne in odpovedjo vsemu delavstvu je hotel iztisniti od države čim ugodnejše kredite. To se mu je tudi posrečilo, ker se je razcepljeno delavstvo nehote postavilo na njegovo stran. Šele, ko jih je Westen opeharil, so spoznali svojo zmoto.

Vse do takrat pa so bili razcepljeni. Že leta 1921 se je začelo krhati v vrstah delavstva, pa tudi v jeseniški partijski organizaciji. Leta 1929 lahko komaj še govorimo o njej. Šele naslednje leto, ko se je pomladila z mladimi tovariši, je začela organizacija delovati zopet med delavci. Bila pa je še vedno šibka in Marica Nikolić-Milica je imela prav, da bi v takih okolnostih bila revolucija samomor. Boj za enotnost delavstva, brez katerega ni revolucije, se je šele pričenjal. Bilo je sredi noči in do jutra je bilo še daleč.

(Iz »Jeseniških kronik«)